

Кременчуцька гімназія №27
Кременчуцької міської ради
Полтавської області

**МЕТОДИЧНИЙ
ВІСНИК**

2020-2021 н.р.

**Початкова
освіта**

Метою школи завжди повинно
бути виховання гармонічної особистості,
а не спеціаліста.

Альберт Ейнштейн

**ПОЧАТКОВА
ОСВІТА**

Зміст

I	НУШ- педагогіка партнерства	с.3
II	Освітнє середовище	с.4-6
III	НУШ в дії	с.7-9
IV	Розробки уроків	
	1 Інтегрований урок «Я досліджую світ», 1 клас Тема: <u>Вода в нашому житті. Де живе вода. Досліджуємо стани води. Вода в житті людини</u> Вчитель: Кузмичова Ольга Олексіївна	с.10-13
	2 Урок української мови, 3 клас Тема: <u>Навчаюся вимовляти і писати слова з ненаголошеними голосними звуками [е], [и], що не перевіряються наголосом; користуватися орфографічним словником.</u> Вчитель: Сирота Світлана Володимирівна	с.14-15
	3 Урок української мова, 4клас, Тема. <u>Прикметники-синоніми та прикметники-антоніми. Вживання прикметників у прямому і переносному значенні.</u> Вчитель:Падусенко Алла Костянтинівна,	с.16-18
	4 Урок « Я досліджую світ», 2 клас, Тема: <u>Які осінні явища відбуваються у житті рослин?</u> Вчитель: Василенко Наталія Сергіївна	с.19-21
V	Позакласні заходи	
	1 Виховний захід ,1клас, <u>« Свято Букваря»</u> Вчитель:Кузмичова Ольга Олексіївна	с.22-23
	2 Виховний захід, 3клас, <u>Інтелектуальна гра « Розумники та розумниці»</u> Вчитель:Сирота Світлана Володимирівна	с.24-25
VI	Робота ГПД	
	1 Виховний захід: <u>Тема: «Спіши творить добро»</u> (Кутас Валерія Олександрівна)	с.26-30
	2 Сучасні підходи до організації освітнього процесу у групах подовженого дня в умовах впровадження Нової української школи (Кутас Валерія Олександрівна)	с.31-32
	3 <u>Вікторина «У світі казок та мультфільмів»</u> Білокопитова Яна Миколаївна	с.32-34
	4 Мета, а отже і призначення групи подовженого дня: Білокопитова Яна Миколаївна	с.34-37
VII	Інклюзивне навчання	
	1 <u>Роль сім'ї у вихованні дітей з особливими потребами</u> Асистент вчителя: Макарець Ксенія Сергіївна	с.38-43
	2 Виховний захід <u>Людина починається з добра</u> Асистент вчителя: Макарець Ксенія Сергіївна	с.44-47
	3 <u>Корекційні вправи для дітей за інклюзивною формою навчання</u> Асистент вчителя: Михайлова Тетяна Анатоліївна	с.48
	4 <u>Організація інклюзивного навчання для дітей з особливими освітніми потребами в загальноосвітніх навчальних закладах</u> Асистент вчителя: Михайлова Тетяна Анатоліївна	с.49-50

НУШ – ПЕДАГОГІКА ПАРТНЕРСТВА

Концепція
«Нової української
школи» — це
свого роду
програма
нововведень до
середньої освіти у
державі, яка має за
мету змінити підхід
вчителів до
навчання учнів, а з
самих дітей

зробити не стільки «знаючих», скільки «думаючих» громадян.

Головна ідея Нової української школи і нового Стандарту зокрема – навчання, побудоване на компетентностях - здатність використовувати знання і навички у своєму житті. Важливі принципи НУШ: робота в команді та співпраця, навчання через гру, емоційний інтелект та вміння спілкуватися, інтегроване навчання, формувальне оцінювання, право на помилку, рівний доступ до освіти. Головна мета освітньої реформи – створити школу, у якій буде приємно навчатись і яка даватиме учням не тільки знання, а й вміння застосовувати їх у житті.

Нова українська школа – це школа, до якої приємно ходити учням. Тут прислухаються до їхньої думки, вчать критично мислити, не бояться висловлювати власну думку та бути відповідальними громадянами.

В основі педагогіки партнерства – спілкування, взаємодія та співпраця між учителем, учнем і батьками. Учні, батьки та вчителі, об'єднані спільними цілями та прагненнями, є добровільними й зацікавленими спільниками, рівноправними учасниками освітнього процесу, відповідальними за результат. Учитель має бути другом, а родина – залучена до побудови освітньої траєкторії дитини. Педагогіка партнерства визначає істинно демократичний спосіб співпраці педагога і дитини, який не відкидає різниці в їхньому життєвому досвіді, знаннях, але передбачає безумовну рівність у праві на повагу, довіру, доброзичливе ставлення і взаємну вимогливість

Сутність педагогіки партнерства полягає в демократичному та гуманному ставленні до дитини, забезпеченні їй права на вибір, на власну гідність, на повагу, права бути такою, якою вона є, а не такою, якою хоче її бачити вчитель. Стосунки партнерства складаються там, де діти і дорослі об'єднані спільними поглядами і прагненнями. Педагогіка партнерства бачить в учневі добровільного і зацікавленого соратника, одноступеня, рівноправного учасника педагогічного процесу, турботливого і відповідального за його результати.

Основні принципи: повага до особистості; доброзичливість і позитивне ставлення; довіра у відносинах, стосунках; діалог – взаємодія – взаємоповага; розподілене лідерство (проактивність, право вибору та відповідальність за нього, горизонтальність зв'язків); принципи соціального партнерства (рівність сторін, добровільність прийняття зобов'язань, обов'язковість виконання домовленостей)

ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ

НУШ В ДІЇ

РОЗРОБКИ УРОКІВ

Вчитель: Кузмичова Ольга Олексіївна

**Інтегрований урок з
«Я досліджую світ», 1 клас,**

Тема: Вода в нашому житті. Де живе вода.

Досліджуємо стани води. Вода в житті людини.

Мета: формувати у дітей уявлення про основні властивості води: без запаху, без смаку, без форми, рідка, прозора, без кольору, розчиняє деякі речовини; розвивати активне пізнавальне ставлення до природи, дослідницький підхід до пізнання властивостей води; вчити відрізнити та називати різні форми існування води на Землі; сприяти створенню теоретичної бази для інтелектуального розвитку; формувати розуміння та значення води для всього живого; прищеплювати бережливе ставлення до води; активізувати і збагатити словник дітей іменниками, прикметниками та дієсловами

по темі уроку; вчити порівнювати, розв'язувати приклади, робити висновки; розвивати у дітей увагу, пам'ять, логічне мислення, мовлення; виховувати бережливе та ощадливе ставлення до води, моральне й естетичне ставлення до навколишнього світу, виховувати правильне ставлення до свого здоров'я.

Хід уроку

I. Організація учнів до уроку.

1. Створення позитивного настрою.

На небі сонце сяє, Хмаринки мерехтять. Дзвінок у клас скликає Цікавинки пізнати.	Сьогодні разом з нами Краплинки – мандрівниці	У подорож – дослідження Разом полетять.

Хвилинка календаря.

Допоможіть краплинка дізнатися ...

- Яке сьогодні число?
- Який місяць?
- Яка температура повітря?
- Який стан неба?
- Чи є сьогодні опади, а вітер? Якщо так, то опишіть який він?
- Які сезонні зміни спостерігаються в житті рослин ?
- Які сезонні зміни спостерігаються в житті тварин?
- Які сезонні роботи виконують в селі ? А які в місті?

II. Мотивація навчальної діяльності.

- Дітки, як ви вже зрозуміли, сьогодні на уроці ми будемо працювати не самі, а з краплинками. Краплинки-мандрівниці підготували для нас цікаві завдання.

1. Робота над віршем. Уважно послушайте вірш.

Вода на Землі в усьому.

Он в небі хмаркою летить.

Дає життя всьому живому.

А ось без неї нам не жить.

- Про що розповідається у вірші?

- Прочитайте перші літери кожного рядка. Яке слово утворилося?

Такий вірш називають **акровіршем**.

- З якої літери починається слово «вода»?

Правильно дітки, з літери «ве».

- А краплинки – це що? Так, це вода, тому вони сьогодні з нами не випадково.

2. Мовленнєва розминка.

Гра «Піймай краплинку». Підніміть руку, хто із вас любить ігри? Зараз ми з вами трішки пограємо. Для цього, я вас поділю на три команди: 1-й ряд, 2-й ряд та 3-й ряд, так я буду краще чути та бачити, як ви «граєте» та, який ряд більш уважніший і згуртованіший. Правила прості: слідкуючи за стрілкою, вам потрібно буде скласти склади з поданих літер. Будьте уважні.

III. Повідомлення теми уроку.

Як ви вже зрозуміли, у нас сьогодні буде незвичайний урок. Ми з вами, разом з краплинками-мандрівницями перетворимося на справжніх дослідників, а наш клас перетвориться на наукову лабораторію і кожен із вас буде дослідником. Сьогодні на уроці ми будемо досліджувати воду.

Вода – це основа життя.

- Як ви розумієте даний вислів?

IV. Вивчення нового матеріалу.

1. Дидактична гра «Де живе вода?»

Краплинки водички

Маленькі сестрички

Світом гуляють,

Усіх напувають,

А де живуть не знають.

- Розкажіть, діти, де живе вода?

2. Розповідь вчителя з елементами бесіди.

Вода є скрізь . Вона є в океанах, морях, річках, озерах, ставках, струмках, а також є в льодовиках, під землею, наприклад , в колодязі і навіть у повітрі. А ще вода є в рослинах, тваринах і в людині. Їхні тіла значною мірою складаються з води. Без води все живе загине.

- Діти, як ви гадаєте чи багато води на Землі? (показує глобус). Усі ці блакитні плями – вода. Недарма нашу землю називають блакитною планетою. Як вважаєте, чи скрізь вода однакова? (В природі вода може бути солоною і прісною). Більша частина земної води - це солоні моря і океани.

- Хто живе у солоній воді? (У солоній воді живуть риби, ростуть водорості). Однак люди не можуть її пити, готувати на ній їжу, чи використовувати в господарстві.

- Яку ж тоді воду люди п'ю та використовують у господарстві? А як ви розумієте слово «прісна»? (Це вода без смаку, без запаху) .

Нам для життя потрібна прісна вода. А її на планеті значно менше.

- Тому, що потрібно робити? (Берегти воду). Діти, навіть якщо вода крапає з крана по краплинці, то за місяць її витікає аж 400 літрів: це дуже багато. Уявіть, невеличке містечко, мешканці якого не закручують добре крани, за цей час зливають у каналізацію цілісіньке озеро! Тому й кажуть: «Закривай міцніше кран, щоб не витік океан!»

Фізкультхвилинка.

Щось не хочеться
сидіти,
Треба трохи відпочити.
Руки вгору, руки вниз,

Руки в боки, руки так,
Руки вгору, як вітряк.
Вище руки підніміть
І спокійно опустіть.

Плесніть, діти, кілька
раз.
За роботу, все гаразд!

3. Досліджуємо властивості води.

У кожного із вас є пляшка з водою. Обережно відкрийте її.

Дослід 1. Понюхайте воду, спробуйте її на смак. Які висновки ви можете зробити?

Дослід 2. Перелийте чисту воду з пляшки у склянку. Який висновок ви можете зробити?

Дослід 3. Опустіть предмет у склянку з водою. Що ви бачите?

Дослід 4. Додайте у склянку з водою ложечку солі або цукру. Розмішайте воду. Що сталося?

Отже, який висновок ми можемо зробити ?

Вода прозора і безбарвна

Вода розчиняє

Вода не має форми

Вода не має запаху

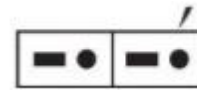
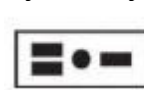
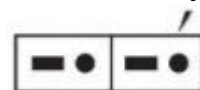
Вода не має смаку

- А щоб ви легше могли запам'ятати основні властивості води, пропоную вам вивчити даний віршик Дивовижна рідина,
Майже всюди є вона,
Запаху, смаку не має,
Стан із легкістю міняє.

- А чи знаєте ви, якою буває вода? Зараз ми з вами дізнаємось, але спершу виконаємо невеличке завдання.

4. Гра «Склади слова».

З поданих краплинок складіть слова та визначте звукову схему кожного слова.

Вода, зима, лід – поміркуй, що спільного між ними?

Отже, в яких станах може знаходитися вода?

Вода буває :

Робота по рядах.

Вам потрібно буде назвати воду у рідкому, твердому, газоподібному стані та порахувати скільки варіантів відповідей у вас вийшло.

1й ряд - у рідкому стані.

(Дощ, краплина, струмок, озеро,

річка, джерело, море, океан, роса) - 9

2й ряд – у твердому стані. (Лід, бурульки, сніг, сніжинки, іній, град, крига, айсберг) 8

3й ряд – у газоподібному стані. (Пар, туман, хмари) – 3

- Отже, в якому стані вода трапляється найчастіше? В якому рідше?

Фізкультхвилинка

*Досить, діти, працювати,
можна трішки
пострибати,*

*покрутись,
повертись,
на сусіда подивитись.
Можна навіть походити,*

*ще й руками покрутити.
Відпочили всі, малята?
Нумо дружно працювати.*

5. Робота по рядах. Розгляньте малюнки:

Поміркуйте, яке значення має вода у житті : рослин, тварин, людей.

1-й ряд – у житті рослин.

2-й ряд – у житті тварин.

3-й ряд – у житті людей.

Висновок. Вода необхідна всім живим істотам. Рослини, тварини і люди п'ють воду для того, щоб постійно оновлювати її запаси в організмі. Без

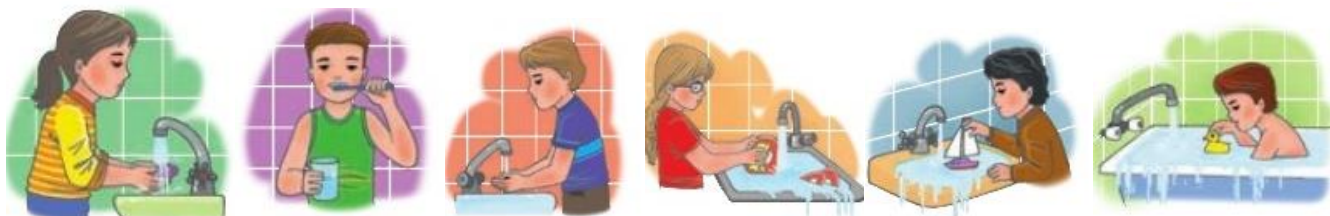
води живий організм гине. Для деяких тварин (наприклад, риб), вода, крім усього, є єдиним місцем життя.

V. Закріплення вивченого матеріалу.

Ми вже сьогодні з вами говорили, про те, що запаси чистої питної води на Землі обмежені. Тому її потрібно витратити економно.

1. Розгляньте малюнки. З'ясуйте, хто економно використовує воду, а хто – ні?

- Коли вода може накоїти лиха?
- Як, на вашу думку, можна зменшити витрату води у кожному випадку?
- Як ви та у вашій сім'ї економлять воду?

Корисні поради:

- Використовуйте склянку з водою, коли чистите зуби.
- Для миття посуду набирайте воду в раковину.
- Приймайте душ, а не ванну. Вимикайте воду, коли намилюєтесь.
- Слідкуйте за справністю труб, кранів.

VI. Підсумок уроку.

Рефлексія. Гра «Мікрофон».

Я дізнався.... Я навчився.... Я зрозумів... Я зможу... .

- Як ви оцінюєте свою роботу?
- Яким для вас був цей урок?
- Хочу побачити ваш настрій.
- Бажаю вам бути мудрими та розумними.

Вчитель: Сирота Світлана Володимирівна

Урок української мови, 3 клас

Тема: Навчаюся вимовляти і писати слова з ненаголошеними голосними звуками [e], [и], що не перевіряються наголосом; користуватися орфографічним словником.

Мета уроку: розвивати вміння вимовляти і писати слова з ненаголошеними голосними звуками [e], [и], що не перевіряються наголосом; навчатися користуватися орфографічним словником.

Хід уроку

I. Ознайомлення учнів із темою і метою уроку.

На початку уроку вчитель повідомляє учням тему і мету уроку, звертаючи увагу на зміст рубрик Знати і

Уміти, поданих на дошці (слайді презентації). Знати: особливості орфограми «Ненаголошені голосні звуки [e], [и] в коренях слів, які не перевіряються наголосом»; спосіб перевірки написання слів із цією орфограмою (за допомогою орфографічного словника).

Уміти: правильно вимовляти і писати слова з цією орфограмою; пояснювати правопис слів.

Каліграфічна хвилинка. Каліграфічний запис словосполучення *орфографічний словник*. Усне складання речення із цим сполученням слів.

II. Актуалізація опорних знань.

Учитель пропонує пригадати молодшим школярам правила вимови і написання ненаголошених [e], [и] в коренях слів. Потім проводить бесіду і ставить запитання: *Як вимовляють ненаголошені голосні [e], [и] в коренях слів? Як пишуть ненаголошені [e], [и] в коренях слів?* Учні наводять приклади іменників із цією орфограмою; пояснюють, як вимовляються ненаголошені голосні [e], [и] в коренях дібраних слів; пояснюють правопис цих слів.

III. Засвоєння нових знань. Опрацювання матеріалу на сторінці 76.

Учитель звертає увагу учнів на правопис слів із ненаголошеними голосними [e], [и] в коренях, які не перевіряються наголосом.

1. Під час виконання завдань вправи 1 третьокласники читають подані слова; усно добирають до них перевірні; називають слова, у яких ненаголошені голосні [e], [и] не можна перевірити наголосом. Потім учитель звертається до учнів із проблемним запитанням: *Як перевірити написання слів другого стовпчика?*; учні висловлюють міркування і пояснюють свою думку.

2. Організація рольової гри «Я — учитель/вчителька». Після ознайомлення з правилом учні готуються до взаємного навчання в ролі вчителя/вчительки. Потім третьокласники, працюючи в парах, пояснюють одне одному зміст вивченого правила. Учитель спрямовує учнів на коментування правила. Під час пояснення правила діти наводять самостійно дібрані приклади слів із ненаголошеними [e], [и], які не перевіряються наголосом.

IV. Закріплення одержаних знань. Виконання вправ і завдань на сторінці 76.

1. Робота в парах. Виконуючи завдання вправи 2, молодші школярі читають подані слова; пояснюють, чи можна перевірити наголосом правопис пропущених у них букв. Потім учні перевіряють написання цих слів за орфографічним словником і записують їх, уставляючи замість крапок пропущені букви.

2. Організація ігрової діяльності на уроці. Учитель пропонує учням узяти участь у грі «Вилучи «зайве» слово». Перемагають ті діти, які зможуть дібрати найбільшу кількість

V. Виконання вправ на сторінці 77.

1. Працюючи над виконанням завдань вправи 3, учні складають і записують речення з будь-якими із тих слів, які не перевіряються наголосом.

2. Виконання завдань вправи 4 передбачає відгадування загадок і запис відгадок; підкреслення орфограм у записаних словах; пояснення їхнього правопису (за орфографічним словником).

3. Виконання звуко-буквеного розбору слова *довгодзьобий*. Учні визначають у цьому слові кількість звуків, букв і складів (11 зв., 12 б., 4 скл.).

4. Робота з відеоматеріалами за QR кодом. Учні переглядають відео про зоопарк. Потім учитель проводить бесіду за змістом відеоматеріалів і просить учнів записати назви тварин, яких бачили діти під час перегляду відео. На завершальному етапі бесіди молодші школярі пояснюють, чи є серед записаних назв тварин слова з ненаголошеними [е], [и], які не перевіряються наголосом; як їх потрібно писати.

5. Опрацювання хвилинки спілкування.

— Попрацюйте в парах. Прочитайте початок розмови двох учнів і поміркуйте, як можна продовжити їхню розмову. Підготуйтеся і продовжте це спілкування для всього класу. (У результаті учні мають виправити помилки у словах *бегемот*, *антилопа*).

VI. Виконання практичних вправ і завдань з монітора

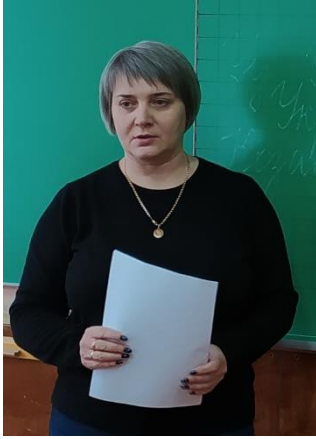
1. Під час виконання завдання 1 учні читають подані слова; пояснюють, чи можна перевірити наголосом написання пропущених букв у словах; перевіряють написання слів за орфографічним словником; записують слова, уставляючи пропущені букви.

2. Виконання завдань вправи 2 передбачає організацію ігрової діяльності; прочитання поданих слів із ненаголошеними голосними звуками [е], [и]; запис слів у послідовності: спочатку — слова з ненаголошеними голосними, які не перевіряються наголосом, потім — слова з ненаголошеними голосними, які перевіряються наголосом; організацію змагання, хто швидко і правильно виконає це завдання.

На наступному етапі роботи учні добирають із орфографічного словника п'ять слів із ненаголошеними голосними звуками [е], [и], які не перевіряються наголосом; записують їх; запам'ятовують їхній правопис.

VII. Підсумок уроку. Учні формулюють висновок про правопис ненаголошених голосних [е], [и], що не перевіряються наголосом; про орфографічний словник, який є довідником для перевірки написання слів із такою орфограмою.

VIII. Домашнє завдання. Вправа 5, добирають із орфографічного словника три слова з ненаголошеними голосними [е], [и], що не перевіряються наголосом; складають із цими словами речення і записують їх..

**Вчитель: Падусенко Алла Костянтинівна,
Українська мова, 4 клас,**

Тема: Урок – подорож вулицями міста Прикметник

Тема. Прикметники-синоніми та прикметники-антоніми.

Вживання прикметників у прямому і переносному значенні.

Мета. Поглиблювати знання учнів про прикметник, його значення у мовленні, зв'язок з іменником. Навчити розрізняти прикметники, вжиті у прямому і переносному значенні; закріплювати знання про значення слів, близьких і протилежних за значенням; розвивати зв'язне мовлення учнів, мислення, спостережливість. Виховувати любов до Батьківщини, до рідної мови.

Обладнання. Підручник «Українська мова» 4 клас, індивідуальні картки, малюнки, опорна схема, державні символи з балами, презентація РРТ, ноутбук.

Форма уроку. Нестандартний урок.

Тип уроку. Урок – подорож.

Хід уроку

I. Організаційний момент

Доброго ранку! Доброго дня!

Говорите ви і говорю вам я.

Хай плескають ручки, хай тупають
ніжки,

Працюють голівки, і сяють усмішки.

II. Актуалізація опорних знань

1. Вступне слово

- Сьогодні у нас незвичайний урок. На ньому ми будемо подорожувати, але спочатку оберемо для себе настрої з яким працюватимемо.

- Якими ми будемо сьогодні на уроці?

У - уважними

Р – розумними

О – організованими

К – кмітливими

-Якою мовою будемо спілкуватися?

У – українською

-Як будемо сидіти за партами?

Р – рівно

-Як будемо писати в зошита?

О – охайно

К – каліграфічно

2. Перевірка домашнього завдання

Сьогодні у нас незвичайний урок,

Сьогодні ми зробимо ще один крок.

- Зачитайте опис синички з домашньої вправи.

- Назвіть прикметники, які зустрілись у тексті.

В країну природи, в країну пригоди,

В країну чудової рідної мови.

3. Швидке інтерв'ю

-Що таке прикметник? (Частина мови)

-На що він вказує? (На ознаку предмета)

- На які питання відповідає? (Яка? Які? Яке? Який?)

- З якою частиною мови пов'язаний у реченні? (Іменник)

4. Зустріч із «Дівчиною – українкою»

- Діти, до нас завітала гостя. А хто вона, ви зможете дізнатися, коли відгадаєте загадку. (Читає дитина)

Красивий, щедрий рідний кай

І мова наша солов'їна.

Люби, шануй, оберігай,

Усе, що зветься... (Україна)

- Чому ви думаєте, що це Україна? Доведіть свою думку.
- Які прикметники допомогли вам уявити Україну? (Красивий, щедрий, рідний, солов'їна)

III. Повідомлення теми та мети уроку

- На уроці ми працюватимемо над прикметниками-синонімами, антонімами, а також прикметниками, вжитими у прямому і переносному значеннях, помандруємо на гостину до міста Прикметник, який також знаходиться у нашій державі. На кожній вулиці цього міста на нас чекатиме завдання, виконавши їх, ви отримаєте державний символ України з балами.

- Діти, наша країна має своє місце і свій почерк життя у світовій епосі. Ми також маємо свій почерк, а який саме покажемо у каліграфічній хвилині. А зараз розпочинаємо нашу подорож. Бажаю вам удачі!

1. Каліграфічна хвилинка

- Відкрийте свої зошити і запишіть каліграфічно дата, класна робота.

УуУк ра їн Україна Козацькому роду нема переводу.

- Підкресліть прикметники у реченні.

IV. Первинне сприймання та усвідомлення нового матеріалу

- Перша вулиця на яку ми потрапили «Юні мовознавці»

1. Вулиця «Юні мовознавці»

- Прочитайте вірш, назвіть в ньому іменники разом з прикметниками.

Я – дитина українська, вкраїнського роду.

Україна то лан пишній, і степи і гори.

Українці, то є назва славного народу.

І як мені України, щиро не кохати?!

Україна, то край славний, аж по Чорне море.

Мене мати по - вкраїнськи вчила розмовляти.

- Запишіть в зошит ці словосполучення. (Дитина українська, вкраїнського роду, славного народу, край славний, лан пишній)

- Молодці, ви впорались із завданням і ми переходимо на наступну вулицю.

2. Вулиця «Синонімічна»

- Пригадайте значення слова «синоніми». (Синоніми – слова, близькі за значенням)

- Дівчина – українка приготувала для вас завдання, які лежать у вас на парті в конверті. Відкрийте його. На картках диктант «Синонімічний» на два варіанти.

1 варіант

2 варіант

- Доберіть синоніми до слів

Гарно – (красива, чудова)

Веселий – (радісний)

Дім – (будинок, споруда)

Учень – (школяр, дитина)

Іду – (крокую)

Говорю – (розмовляю, розповідаю)

Відважний – (сміливий, хоробрий)

Могутній – (сильний, хоробрий)

Швидкий – (прудкий, жвавий)

Недалекий – (близький)

Фізкультхвилинка Музична фізкультхвилинка «Україно, ми твоя надія».

3. Вулиця «Антонімічна»

- Пригадайте визначення слів – антонімів. (Антоніми – слова з протилежним значенням)

- Відкрийте підручник на с.82. Вправа 155

- Прочитайте прислів'я, вставляючи замість крапок антоніми до виділених слів.

(Велике, лінь, пізні, чорне, закінчує)

- До яких частин мови належать ужиті тут антоніми? (Іменник, прикметник, дієслово)

- Спишіть прислів'я із прикметниками – антонімами. (1, 3, 4)

- Отже, пригадайте, ще раз, які слова ми називаємо синонімами, а які – антонімами.
- Молодці, ви впорались із завданням і на нас чекає наступна вулиця.

4. Вулиця «Прямо – переносна»

- У тому, щоб наша мовабулаяскрасивою, різнобарвною нам допомагають не лишеприкметники-синоніми та антоніми, а ще й іншіприкметники. А якісамедопоможез'ясувати наступнезавдання.

- З чимасоціуються у вас слова... золота, золоте, золоті, золотий.

- Доберіть до них два іменники так, щобутворитисловосполучення у прямому і переносному значенні.

(Колективна робота. Вчитель працює біля дошки, діти - в зошитах.)

	Значення			
	←		→	
Пряме				переносне
каблучка	-	золота	-	осінь
перо	-	золоте	-	листя
сережки	-	золоті	-	руки
годинник	-	золотий	-	голос

- Чому ми записали слова-іменники в два стовпчики? (Бо одні слова мають пряме значення, а інші - переносне.) Вправа 156

- До кожного прикметника, поданого в словосполученні, доберіть і запишіть відповідний антонім.

(Легкий мішок - важкий; легке завдання - складне.

Порожня голова - розумна; порожня бочка - повна.

Гаряча вода - холодна; гаряча вдача - спокійна.

М'який хліб - черствий; м'який характер - твердий.)

- У яких словосполученнях прикметники вжито в прямому і переносному значенні? (Переносне значення: легке завдання, гаряча вдача, порожня голова, м'який характер)

- Отож, які слова мають переносне значення, а які ми називаємо багатозначними?

5. Вулиця «Творча» Вправа 158

- Дівчина – українка, підготувала для вас ще одне творче завдання. Складіть речення з поданими словосполученнями.

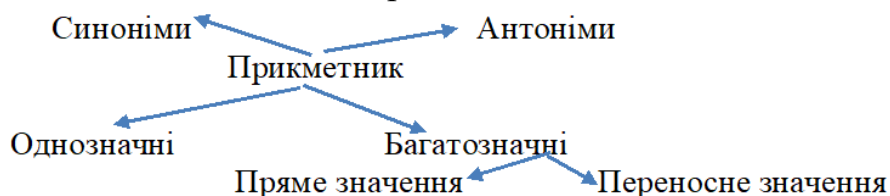
- Запишіть одне речення за вибором.

- Щоб бути дотепними на язык, потрібно у своєму мовленні використовувати прикметники в прямому і переносному значенні.

V. Підсумок уроку

1. Гра «Мікрофон»

- Спираючись на опорну схему, зробіть висновок, про що нам розказала сьогоднішня наша подорож.

2. Оцінювання

- Підрахуйте бали на отриманих вами символах – це оцінка за ваші старання у нашій подорожі на уроці.

3. Привітання «Дівчини - українки»

Хай легко працюється, добре живеться.

Усього найкращого щиро бажаю!

Все вміється, множиться і додається.

За роботу по заслугі,

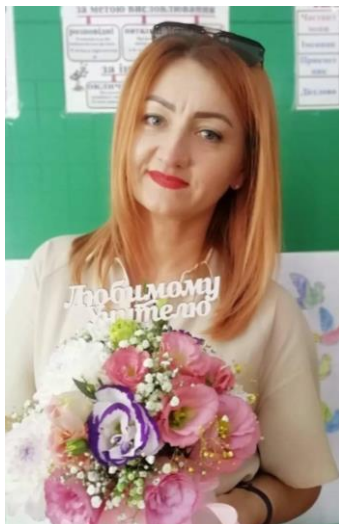
Здоров'я міцного, щастя без краю.

Щиро дякую вам друзі!

VI. Домашнє завдання Сторінка 83, вправа 159.

Вчитель: Василенко Наталія Сергіївна

« Я досліджую світ», 2 клас,

Тема: Які осінні явища відбуваються у житті рослин?

Мета:

- повторити матеріал про осінні зміни у природі; удосконалити вміння використовувати здобуті знання у власному житті; формувати знання дітей про явища, які відбуваються у житті рослин восени з використанням елементів медіаграмотності;
- розвивати вміння аналізувати, фантазувати, працювати у групах;
- виховувати почуття колективізму, поваги до думки іншого, бережне ставлення до природи.

Обладнання: презентація, малюнки, клей, ножиці, телевізор.

Хід уроку

1. Організація класу

Продзвенів уже дзвінок,
Починається урок.
Він казковий і цікавий,
Доброго ранку, доброго дня,

ми вам бажаєм здоров'я й добра!
За парти тихо сіли, випрямили спini.
Ноги разом стоять, руки спокійно
лежать.

1.1 Вправа «Сигналізація»

Діти сигналізують світлофорами : « так» – зелений колір, « ні» – червоний

- Ви активні? (Так)
- Хочете читати? (Так)
- Готові відповідати? (Так)

1.2 Створення психологічного настрою. Вправа «Закінчи речення:

- Очі дивляться та все /бачать/.
- Вуха слухають та все /чують/.
- Голова /думає/.
- Який у вас настрій перед початком уроку?/Учні сигналізують картками./
- Я бажаю вам, щоб такий настрій був у всіх до кінця уроку.

1.3 Гра «Усмішка»

Що можна передати очима?/Радість, добро, любов, тепло/.

Сусіду по парті передайте усмішку очима. Ви усміхнулися. Ви засвітилися. Чим засвітилися?/Серцем, душею, усмішками/.

Сіли рівненько, підняли оченята, прочитайте тему уроку, малята.

2.1 Гра «Кращий диктор» Слайд 3

- Ваше завдання повідомити усіх про погоду на сьогодні, використовуючи такий план:
- Скажіть, який сьогодні день? (*середа*)
- Яке число? (*25 листопада*)
- Яка погода сьогодні? (*Відповіді учнів*)
- Яка температура повітря? (*Відповіді учнів*)
- Чи були опади? (*Відповіді учнів*)
- Молодці! Ви гарно впоралися.

- Чи правильно поводяться діти на картинках?

Слайд 4, 5

- Де знаходиться хлопчик? (у лісі)
- Що він робить?
- Чи можна так себе поводити? (ні)
- Чи вчинили б ви так само як хлопчик? (відповіді дітей)

Слайд 6, 7

- Чим займається хлопчик на цій картинці? (встромляє палицю у мурашник)
- До чого призведуть його дії? (мурашник буде зруйновано)
- Чи зможуть мурахи жити в зруйнованому мурашнику? (відповіді дітей)
- Яке правило ми можемо скласти за цією картинкою? (відповіді дітей)

Слайд 8, 9

- Які дії дітей можуть призвести до катастрофи? (залишене без нагляду багаття)
- Якої шкоди може принести не погашене багаття у лісі? (відповіді дітей)
- Яке правило ми можемо скласти за цією картинкою? (не залишай не погашене вогнище)

Слайд 10, 11

- Складіть самостійно правило до цього малюнка. (відповіді дітей)

Слайд 12, 13

- Що робить хлопчик? (закопує сміття)
- Чи правильно він вчинив? (відповіді дітей)
- Що зробила дівчинка? (пішла геть не прибравши сміття)
- Які емоції у вас викликає вчинок дівчинки? (відповіді дітей)
- Тепер, знаючи усі правила можна вирушати у подорож.

-Прослухайте мелодію!

<https://youtu.be/vnhjqApXWwA>

- Яку картину ви уявили? (відповіді дітей)
- Чи сподобалось вам у цьому лісі?

Слайд 16

– Жовтень (завдання для 2 групи) Слайд 17

Листопад (Завдання для 3 групи) Слайд 18

Слайд 19. Розглянемо фото берізки влітку і восени .І зробимо висновки!

- Слухаючи ваші відповіді я уявила перед собою беріску. Але вона була не такою як завжди. Її листячко сяяло у золоті. Інші дерева радували око осінніми нарядами – жовті, багряні, золоті. Неначе намальовані пензлем художника. Це дуже

красиво. Діти, а Вам цікаво, чому листя змінило колір?

- А ви здогадуєтесь чому так сталося? (відповіді дітей)
- На які групи поділяють рослини? (дерева, кущі, трав'янисті рослини)
- Які ви знаєте дерева?
- Погляньте та порівняйте беріску влітку та восени. (змінилося забарвлення листків)
- Восени листки рослин змінюють своє забарвлення з зеленого на жовте, багряне.

- Першим жовкне листя берези.
  - Якими стають дні з приходом осені? (*коротшими*).
  - Рослини отримують менше світла. Зелена речовина руйнується і протягом короткого дня не встигає відновитися. Помітним стає жовтий колір.
- Отже, пожовтіння листків є осіннім явищем в житті рослин.

- Білочка підготувала для вас відео з поясненням цього явища.

Перегляд відео за посиланням: <https://youtu.be/VcH9FP680kA>

Аналіз переглянутого відео з елементами бесіди:

- Який елемент відповідає за забарвлення листочків? (хлорофіл)
  - Чому хлорофілу стає менше? (У листку є речовини зеленого та жовтого кольорів. У живому листку зелена речовина руйнується і знову утворюється. Але відбувається це на світлі. А восени світла стає менше)
  - Як називається явище, коли падає листя з дерев? (*листопад*)
  - Найбільше листя опадає після перших заморозків. Раніше за інші дерева скидає своє листя липа, потім клен і горобина. До пізньої осені зберігає своє листя берізка та дуб.
  - Чому листя опадає?
  - Листки рослин випаровують воду. Восени вологи мало і листок відмирає. Таким чином, скидаючи листя, дерево або кущ готується до відпочинку взимку.
  - Які ще зміни відбулися з настанням осені в житті рослин? (*дозрівають плоди*)
  - У яких дерев та кущів дозрівають плоди восени? (*калина, каштан, горобина*)
  - Дозрівання плодів – це теж явище в житті рослин.
- Попрацюємо з підручником (с. 57- 58).

Тестове завдання :

1. Осінь складається з :
  - а) трьох місяців;б) чотирьох місяців;в) двох місяців.
2. Перший місяць осені:
  - а) вересень;б) жовтень;в) листопад.
3. Як називається елемент, який забезпечує забарвлення листочків:
  - а) монофітб) хлорофілв) колорит
4. Які зміни відбулись у житті рослин восени:
  - а) опала кора;б) змінює своє забарвлення та опадає листя;в) буйно цвітуть
5. плоди, яких росли дозрівають восени:
  - а) *калина, каштан, горобина*б) *малина, абрикос*в) *черешня, вишня*

Перевірка роботи сусіда по парті

- Що найбільше сподобалось на уроці?
- Що нового дізнались на уроці?
- Тож давайте ці знання візьмемо собі. Встаньте. Зробіть руки ось так (*руки перед собою*) і швиденько заберемо собі нові знання. Стисніть долоньки.

Дуже ви були старанні –

Отже, всі ви учні гарні.

І за труд ваш на уроці

Вам подякувати хочу!

- Покладіть на голівку долоньку, погладьте себе і скажіть золоті слова:

«Я сьогодні – молодець!».

Позакласні заходи

Вчитель: Кузмичова Ольга Олексіївна 1 клас,
« Свято Букваря »

Клас святково прибраний повітряними кульками, малюнками казкових героїв, квітами, літерами. На стінах розвішені плакати «Спасибі, Букварику!».

Учитель. Шановні друзі! Сьогодні ми прощаємося з нашою найпершою книжкою — «Букварем». Ми дуже раді, що вже знаємо всі букви і вміємо читати. Буквар допоміг нам пізнати багато цікавого. Зараз ми спробуємо відтворити частинку того, чого навчилися у класі. Давайте послухаємо наших учнів.

В нашій класі — урочистий
День прощання з «Букварем».

Пригадай-но, як колись ти
Був маленьким школярем.

(Заходить Буквар під мелодію пісні «Чому учат в школе»)

Буквар

Я — Букварик, вам відомий,
Дуже гарний, малюнковий.
Залюбки всіх вчу читати.
Нема часу спочивати!
Кожен рік мене гортають
Ніжні пальчики нові...

Хай же розум здобувають
Любі дітоньки малі.
Щиро зі всіма ділюся —
Не шкодую своїх знань,
Безліч хитрих і цікавих
Маю для малят завдань.

Учитель. Букварику, діти добре пам'ятають тебе і твою науку.

Учитель. А зараз, Букварику, сідай на почесне місце і подивися, чого навчилися наші діти, як добре вони знають букви.

Сьогодні Тітонька сова завітала до нас в гості.

(Учитель читає загадки. Діти називають букви, сова дає їм літери і вони прикріплюють літери до магнітної дошки.)

Стали букви у рядок
Та й побігли в дитсадок.
Хто ж у них за ватажка?
Ну, звичайно, буква...(А.)

Він видніється ген-ген —
Перелаз, як буква... (Н.)
Буква ця, неначе бублик,
Мов обручка — хоч
котись!

Молоточок! Молоточок!
Поможи забить гвіздочок!
Мною ви не заб'єте,
Я звичайна буква...(Т.)

Я ось літера така:
Дуже схожа на жука.
Тільки-но жука згадаєш,
Вмить мене ти
пригадаєш...(Ж.)

Здогадався: — усміхнись,
Називай, не помились!...(О.)

На рогатку дуже схожа,
Голосиста і пригожа. (У.)

Буква ця — неначе свічка,
З ясним вогником вгорі.
Це не свічка, любі дітки,
А звичайна буква... (І.)

Гарні хлопці-молодці
Закопали два стовпці,
Третій їм допомагав —
Перекладину поклав. (П.)

Три стовпці, внизу межа —
От і вийшла буква...(Ш)

Он до хати перелаз,
Хоч обходь, хоч перелазь.

Сіла Мишка на пеньочок,
З'їла бубличка шматочок.
І тоді від бубличка
Залишилась буквочка. (С.)

А буква ця тому
Вважається останньою,
Що ти себе самого
Не ставиш в перший
ряд.(Я.)

Буква ця усім відома, Перед Я вона стоїть. В ній — дві палички і коло —Здогадаєтесь умить.(Ю.)	Хто абетку з вас вивчав, Різні букви зустрічав. Кожна з них від А до Я Промовля своє ім'я. Лиш одна із них німа —	В неї голосу нема. Здогадався, певно, всяк! Звуть цю букву...(М'який знак.)

Букварику, а де ж твої друзі, герої казок? Ти запросив їх на свято?

Буквар. Так, але мої друзі не змогли приїхати і прислали вам телеграми. Тільки, на жаль, вони забули підписатися. Сподіваюся, ви відгадаєте, хто їх прислав.

Учитель. Давайте, діти, відгадаємо, хто прислав нам святкові телеграми.

1. Дорогі малята! Не змогла прийти на ваше свято, бо висиджую золоте яєчко. Зі святом вас! (Курочка Ряба.)

2. Розумники і розумнички! Котився на свято і прокотився повз вас. Прийміть мої вітання! (Колобок.)

3. Любі діти! Хотіла прийти до вас на свято, та загубила черевичок. Щастя вам у навчанні! (Попелюшка.)

4. Зламалася ступа, тому святкуйте без мене. Ваша... (Баба Яга.)

Учитель. Спасибі, Букварику, твоїм друзям за привітання. Продовжуємо наше свято.

А давай, Букварику, подивимось, чи уважні наші гості. Пограємо з ними у гру «Плескай у долоні — тупоти ніжками». Ми ставитимемо запитання: якщо хочете відповісти «так» — плескайте в долоні, «ні» — тупотіть ніжками.

— Сьогодні п'ятниця? — Зараз зима? — Місяць — червень?

— Зараз 2011 рік?

— Усі учні вашого класу добре вчаться?

— Столиця України — Київ?

— Вам подобається свято?

Буквар. Які гості молодці! Добре вмюють слухати. А як ваші учні вмюють відгадувати загадки? Зараз ми це перевіримо.

Загадки

Букви всі від «А» до «Я» На сторінках... (букваря) Кожен учень і щоденно На урок бере... (щоденник) Для письма, сказати прошу, Що потрібно взяти... (зошит) Малювати в альбомі цім вам допоможуть... (олівці)	Ручки й олівці - щоб ви знали, Ми кладемо у... (пенали) Виводить букви і слова Ота цікава штучка, В руці виблискує з даля, Нова, гарненька... (ручка)	Галасливий наш дружок Всіх скликає на урок... (дзвінок) Ось до класу всіх скликає Голосистий цей дзвінок І ми радо поспішаєм Не в садок, а на... (урок)

Букварик. Молодці, діти! Бачу, що ви старалися, гарно вчилися.

Учитель. А тепер давайте відпочинемо та пограємо у гру: я читаю, а ви, якщо згодні відповідаєте: «Це все ми, це все ми: я і друзі всі мої».

Хто до школи чимчикує, Вранці весело крокує? Пролунав давно дзвінок. Хто спізнився на урок? Любить хто із вас погратись, З гірки на санчатах мчатись?	Хто із вас, скажіть, малята, Помагає мамі й тату? Хто уміє посуд мити, Щоб на друзки все побити? З фізкультурою хто дружить,	Виростає сильним, дужим? А яке, скажіть, дитячко З вас брудне, як поросятко? Хто, скажіть мені, малята, Любить з вас пісень співати?

Вчитель: Сирота Світлана Володимирівна, 3 клас,

Інтелектуальна гра « Розумники та розумниці»

Мета: актуалізувати набуті знання учнів з різних предметів; сприяти інтелектуальному вихованню; розвивати кмітливість, увагу, пам'ять, пізнавальну активність. Виховувати вміння прислухатися до думок своїх товаришів, колективізм

Обладнання: ноутбук, мікрофон, фішки, металеві дзвіночки, картинки.

Хід гри:

Вчитель: Ми зібрались сьогодні у цій святковій залі, щоб провести інтелектуальну гру «Розумники та розумниці», яка допоможе нам виявити ваші знання з різних предметів. У конкурсах будьте дружними та винахідливими.

Учень: Щось відоме й нове
Зустрічає скрізь тебе.
Все уважно розглядай,
Точну відповідь давай!

Треба розум розвивати,
Гостре око, слух, терпіння.
І про тебе насамкінець
Люди скажуть: «Молодець!»

Учень: Щоб помилок уникати,

Вчитель: Наш клас ми поділимо на команди. По закінченню кожного конкурсу краща команда отримуватиме фішку. У кінці гри ми дізнаємось, яка команда із учасників отримає право називатися розумниками. Оцінювати вас буде вельмишановне журі

Учень: Вельмишановне журі!
До вас ми шлем свої вітання.

Бажаємо гарного настрою вам,
А нам – успіху в змаганнях!

Вчитель: Бажаю усім успіху! Нехай переможуть сильніші.

1 конкурс: «Презентація команд» Виберіть капітана команди.

Капітан має представити вашу команду: назвати назву, пояснити чому ви повинні перемогти?

2 конкурс: «Не помились»

Капітани команд пограйте в камінь, ножиці, папір. Хто виграє - отримає червоні завдання, програє – зелені.

Червоні завдання: Обведи правильну відповідь.

1. Чумаки перевозили сіль. Так / Ні
2. Шишкар виводить пташенят взимку. Так / Ні
3. Цілющі трави збирають тільки восени. Так / Ні
4. Ім'я київського князя, який любив книги Ярослав Мудрий. Так / Ні

Зелені завдання: Обведи правильну відповідь.

1. Колібри – найбільша пташка. Так / Ні
  2. Коник-стрибунець чує ногами. Так / Ні
  3. Твори, в яких римуються рядки – це вірш. Так / Ні
  4. Травень, вересень, жовтень – це місяці осені. Так / Ні
- (Дати фішку команді, яка найбільше правильно відповіла, якщо обидві, то кожній по фішці).

3 конкурс «Мовознавці»

Знайди помилку у словах. Місто рівне, смієця, сніх, волоса, деван, мйач.

Знайди помилку у словах. Пйать, сміг, шерокий, умиваєця, село карпилівка, зема.

4 конкурс «Я все пам'ятаю»

- 4 Спробуємо групову можливість запам'ятовувати:

На столі - 15 предметів: іграшка, серветки, лінійка, пензлик, крейда, цвях, зошит, ложка, маска, нитки, мандарин, пенал, ручка, листок.

5 Усі учасники мають розглянути, і потримати в руках при потребі предмети протягом 1 хв., потім у команді записати, що було на столі. Команда, яка назве найбільше предметів отримає фішку.

5 конкурс «Справжній перекладач»

6 Перекладіть слова на українську мову.

Червоні завдання:

Sunday	hot	farmer	bathroom
Maths	school	sofa	table

Зелені завдання:

Friday	cold	doctor	kitchen
Music	shop	floor	carpet

6 конкурс «Швидкомов»

7 Кожній команді потрібно підготувати швидко вимовляти скоромовку. Команда швидше прочитає - отримає фішку.

1. Прийшов Прокіп, наляв окріп.

2. Бук бундючивсь перед дубом,

Іде Гаврило — ще не зварилось.

Тряс над дубом бурим чубом.

Прийшов Денис — наляв сім мис.

Дуб пригнув до чуба бука —

Прийшов Тарас — з'їв все нараз.

Буде букові наука.

7 конкурс «Математична корзинка» Дайте відповіді на запитання.

Червоні завдання:

1. У батька є 5 дочок. Кожна має брата. Скільки всього дітей у сім'ї?(7)

2. Як називаються компоненти дії множення?(множник, множник, добуток)

3. Що більше 5 кг чи 500 г?(5 кг)

4. Назвіть найбільше двозначне число.(99)

Зелені завдання:

1. Назвіть найменше трицифрове число.(100)

2. П'ятеро коней пробігло по 3 км. Скільки кілометрів біг кожен кінь?(3 км)

3. Як називається прилад при допомозі, якого можна побудувати коло? (Циркуль)

4. Я називаються числа при додаванні?(доданок, доданок, сума).

8 конкурс «Швидконогих взимку»

8 Потібно командам вистроїтись в шеренгу, потім перенести по одній сніжці з певного місця до корзинки.

9 конкурс «Співуни»

9 Виберіть, якусь одну пісню і разом з командою її заспівайте. Можете сучасну.

10 конкурс «Художники»

10 На малюнку математичні фігури, домалюйте до їх щось, щоб отримати малюнок. Назвіть його.

11 конкурс «Найкраща сніжинка зроблена мною» (дистанційно)

Ви вдома виготовили сніжинки, щоб показати, які ви вмільці. А зараз отримаєте нагороди в цьому конкурсі. (Підрахунок фішок. Журі роздає нагороди)

Вчитель: Ось і закінчився наш конкурс «Розумники і Розумниці». Хочу подякувати вам дорогі наші, розумники і розумниці за участь у інтелектуальній грі, за те, що ви показали такі гарні знання з різних предметів. Так тримати!

Робота групи подовженого дня

Вихователь групи подовженого дня: Кутас Валерія Олександрівна

Виховний захід:

Тема: «СПИШИ ТВОРИТЬ ДОБРО»

Мета: створити в учнів уявлення про морально-етичний зміст їхніх стосунків в оточенні; формувати бажання доброчинності та доброзичливості; виховувати людяність та милосердя, здатність боротися проти зла;

Обладнання: схема «Серце» (заповнюють упродовж заходу), картки із завданнями, комп'ютерна презентація «Етичний кросворд», пісні про добро.

Хід заняття:

I. Організаційна частина.

1. Привітання.

II. Актуалізація опорних знань.

1. Складання «Абетки гарних слів».

- Давайте створимо у нашому класі гарний настрій. Згадайте гарні, добрі слова на літеру «Де», ми поселимо їх у цей будиночок.

Добрий Дружній Добродушний Доброзичливий Добронравний Дорогий
Доброчесний Добропорядний

- Діти у цьому будиночку живуть дуже гарні слова про доброту. А як ви розумієте слово «ДОБРО»?

- Наведіть приклади доброго ставлення людей. (Люди вітаються, допомагають у скруті, дарують квіти, вітають зі святами, допомагають людям похилого віку, тваринам.)

- Згадайте, які добрі вчинки зробили ви?

- А тепер дайте відповідь мені на питання. Тільки пам'ятаємо, що ми не викрикуємо і піднімаємо руку.

1. Які дві музичні ноти увійшли у склад слова добре.

2. Що спільного у словах – Добровольський, Добринін, Добров, Добропольє, Доброніс.

3. Хто виконує пісню: « Якщо добрий ти ?» - кіт Матроскін чи кіт Леопольд.

4. Придумати слова, у яких є частина добро.

5. Назвати пісні про добро.

6. Продовжити гілочку росту----добро,(добрий,добренький,добресенький)

7. Хто має добрі риси характеру : герої мультфільму Черепаха Тортіла чи Баба Яга.

8. Якому мультгерою належать слова : «Хорошими делами прославиться нельзя».

9. Яким добрим справам навчає Ведмідь Машу в мультфільмі. Маша і Ведмідь «

10. Ігри Доброї Волі. Це спортивні ігри чи дитячі рухливі?

III. Повідомлення теми і мети заняття.

- Ми часто чуємо ці слова: доброта, сердечність, людяність, милосердя. Сьогодні ми порушимо проблеми милосердя, доброти, чуйності, співпереживання, уміння розділити чужий біль, вчасно підтримати у важку хвилину, розрадити в горі й біді. Цілком природним і закономірним вважається допомогти знедоленому, нещасному, поділитись шматком хліба, дати притулок бездомному, захистити старість, порятувати хворого, заступитися за беззахисного. Кожен із вас, хто сидить у цьому класі, вже думає про своє подальше життя, про своє майбутнє. Кожен хоче жити добре, красиво. Але не потрібно забувати в той же час про свою душу. Дбаючи про матеріальне, не забувати про духовні цінності.

IV. Основна частина.

1.Бесіда.

Діти, підкажіть, доброта – це якість людини, що дається при народженні, чи її потрібно виховувати? (Діти висловлюють свої думки). Я дійшла до висновку, що людина повинна постійно удосконалювати себе на протязі життя.

Діти давайте спробуємо з'ясувати що таке добро? (Учні висловлюють свої думки). Доброта – найбільша цінність нашого життя. Так, це саме та якість, що коштує так дешево, але цінується так дорого. Її не можна купити ні за які гроші, вона по краплиночці виховується змалечку.

Милосердя — щиросердність, співчуття, любов на ділі, здатність відгукнутися на чужий біль. Людям милосердним притаманне співчуття по відношенню до сироти, інваліда, тяжко хворої людини, людини похилого віку, людини що потрапила в біду.

2.Гра-конкурс «Елементи доброти»

-Для наступного конкурсу нам потрібно два учасники.

-На столі лижать — картки. Вам потрібно уважно прочитати кожную картку. Картки з добрими справами потрібно залишити собі і поділитися ними з друзями, а злі — скласти до «сміттевого мішечка», міцно зав'язати, щоб вони ніколи не торкнулися вашого серця.

Картки

- Поступитися місцем в автобусі.
- Посмикати дівчинку за кіски.
- Допомогти бабусі перейти дорогу.
- Поставити підніжку.
- Піднести дівчинці портфель.
- Виконати доручення вчителя.
- Приклеїти жуйку під парту.
- Підібрати кимось кинутий папірець.
- Поділитися цукеркою з товаришем.
- Подарувати мамі букет квітів.
- Подякувати за сніданок.
- Попросити вибачення за незручність.

3. Головоломка

-А скажіть мені, чи любите ви головоломки? Якщо так, то перед вами нове випробування. Запрошую уважних і кмітливих.

-Перед вами етичний кросворд з ключовим словом, що має безпосереднє відношення до теми нашої вікторини.

1. Як в Україні називають добру людину? (*Добродій*)
2. Людина, яка здійснила вчинок, пов'язаний з ризиком для життя. (*Герой*)
3. Те ж саме, що й неправда. (*Брехня*)
4. Норми та приписи поведінки людей у суспільстві. (*Мораль*)
5. Одне з основних правил у ставленні дітей до своїх батьків. (*Повага*)
6. Наука про мораль. (*Етика*)
7. Правдиве твердження чого-небудь. (*Правда*)

			¹ д	о	б	р	о	д	і	й
² г	є	р	о	й						
			³ б	р	є	х	н	я		
⁴ м	о	р	а	л	ь					
	⁵ п	о	в	а	г	а				
	⁶ е	т	и	к	а					
⁷ п	р	а	в	д	а					

-Молодці діти! Ви гарно виконали таке складне завдання і, звичайно, додали ще 7 сердечок до нашого Серця Доброти. (Діти прикріплюють сердечка)

4.Конкурс «Знавці народної мудрості»

- Тема добра і доброти завжди є актуальною. Цій темі присвячено багато віршів, пісень, казок, притч та приказок. Як ви вже, напевно, здогадалися, нове випробування буде пов'язане якраз із прислів'ями. Той, хто знає багато приказок, хутко виходьте до нас. Для цього конкурсу нам потрібно 7 учасників.

-Оголошую умови конкурсу. Усім вам я вручаю першу частину прислів'я про добро і зло. Другу частинку цих приказок вам потрібно віднайти.

Не одяг красить людину,	а добрі діла.
Краще добро робити,	ніж гарно говорити.
Добрі діла тихо ходять,	а злі як дзвони дзвонять.
Хто людям добра бажає,	той і собі його має.
Хто добре серце має,	спокійно спати лягає.
Людина без добра —	що соловейко без пісні.
Добрі діти — батькам вінець,	а злі діти — батькам кінець.

До Серця Доброти прикріплюються ще 7 сердечок.

5.Конкурс «Закінчи фразу»

- Я почну речення, а вам потрібно його продовжити. Тільки не викрикуємо, я питати тільки у кого піднята рука.

1. Стане навіть крижана брила від слова теплого ... (спасибі)
2. Зазеленіє старий пень, коли почує (добрий день)
3. Коли вас лають за витівки, ви говорите (вибачте, будь ласка)
4. Якщо один потрапив в біду (допоможи йому)
5. Вирішуй суперечки словами, (а не кулаками)
6. Якщо словом чи ділом вам допоміг хто-небудь, Не соромтеся голосно, сміливо говорити: (Спасибі!)
7. Якщо більше їсти не в силах, скажімо мамі ми: (Спасибі!)
8. Якщо сонечко сідати, по деревах золотитися. Говоримо тоді при зустрічі всім знайомим: (Добрий вечір!)
9. Хлопчик, ввічливий і розвинений говорить зустрічаючись: (Здравствуйте!)

6.Гра «Добрий дощик».

- Діти, ми можемо спостерігати добре ставлення не лише серед людей, а й у природі. Подивимось гру «Добрий дощик».

(Діти стають у коло. Усі вони – «Добрі дощові краплинки». У середині – «Мама Хмара». Цій дитині дається чашечка з чарівною водою доброти. Грає музика, і всі «краплинки» танцюють, кружляючи навколо «Мама Хмари». Коли мелодія обривається, всі краплинки завмирають, а «Мама Хмара» бризкає водою з чашечки по черзі на кожну дитину колі та запитує «краплинок», кому вони допомогли.

Кожна має відповісти (наприклад:

«Я побачила квіточку, зачахлу від спеки, та й напоїла її.

А я помітила на дорозі брудну машину й помила її.

Я розвеселила дітей.

Я допомогла помити посуд.

Я вмила брудного хлопчика.

Я полила дерево, яке діти посадили біля школи.

А я дала зайчику водички.»

- Діти, скажіть, якою була Мама – Хмара добрих краплинок? Чого і як вона навчала своїх діточок?

7. Гра «Якщо ти добра людина»

Давайте, ми з вами зіграємо в гру. Гра називається «Якщо ти добра людина».

Умови гри: Якщо ви згодні з твердженням, то ви плескаєте в долоні, якщо ні – мовчите

- 1) Допомогати мамі по домашньому господарству
- 2) Робити комусь зле, якщо ніхто не бачить
- 3) Не вмиватися
- 4) Берегти рідну природу, охороняти її
- 5) Шанувати працю інших людей
- 6) Галасувати, коли хтось відпочиває
- 7) Бути вихованою, стриманою людиною.
- 8) Обманювати, хвалитися
- 9) Насміхатися з чужого горя
- 10) Добре вчитися, багато читати

- 11) Не слухати батьків
- 12) Допомогати друзям у біді
- 13) Ображати інших
- 14) Захищати слабкого
- 15) Спати на уроках
- 16) Поважати старість
- 17) Красти
- 18) Любити своїх батьків

- Бачу, ви знаєте, що має робити добра людина.

Молодці!

-Дітки, я вам пропаную розгадати кросворд. Розгадування кросворду за допомогою прислів'я о доброті.

- 1) Добрі вчинки красять кого? (людину)
- 2) Доброго держись, а .... (лихого) стережись.
- 3) За добро .... (добром) платять.
- 4) Твоя .... (краса) – в твоїй доброті.
- 5) Добре серце, як .... (сонечко) в небі.
- 6) (життя) дається людині на добрі діла.
- 7) Добрі (справи) прикрашають людину.

Ключове слово – ДОБРОТА

У світі завжди протилежності є:

Хороший — поганий, є добрий і злий.

Та кожен життя проживає своє,

Як вміє. А ти в цьому світі який?

Ти радість даруєш, добро в світ несеш?

Та щиро й сердечно в біді співчуваєш?

Чи, може, з гординою в світі ідеш

Та зла своїм рідним та близьким бажаєш?

VI. Основна частина.

1. Творче завдання.

(На партах кожної групи малюнок сонця без променів. Діти домальовують промені та підписують, свої добрі вчинки і створюють своє «Сонце доброти».)

Добра людина и сама схожа на ясне сонечко, тому что вона всех вміє зігріті своєю любов'ю, турботою, ласкою, щірістю та щедрістю.

- Наша виховна година добігає кінця. Много Було наведено доказів, что доброта дуже важлива в житті кожної людини.

- Підводячі Підсумки виховної години, кажу вам, що:

Мораль цього запам'ятати Варта.

Без добрих справ и вчинків КОЖЕН з нас,

Повірте, що не много чего вартий.

Завжди пам'ятайте, что и зараз, и у Майбутнього я хочу Бачити вас людьми з

красивою доброю душею, В якій немає місця підлості и заздощам, ліцемірству и

злості. Живіть так, щоб людям Було добро поряд з вами, щоб ваша душа співала

лишь добром.

Заспіваймо пісню «Якщо добрий ти».

Сучасні підходи до організації освітнього процесу у групах подовженого дня в умовах впровадження Нової української школи

Основною метою реформування сучасної системи освіти є створення Нової української школи - школи ХХІ століття, в якій панують співпраця та взаєморозуміння між всіма учасниками освітнього процесу та батьками, прислухаються до думки кожного учня, вчать критично мислити та бути відповідальними громадянами.

Основною рушійною силою в системі освіти є вчитель, без якого будь-які зміни будуть неможливими. Найвідповідальніші завдання Нової української школи зможе виконати лише той педагог, який не тільки добре професійно підготовлений, а й здатний упродовж усього життя

підвищувати рівень професійної компетентності та педагогічної майстерності.

З метою підвищення кваліфікації вихователів групи подовженого дня, які реалізують основні завдання НУШ у творчій співпраці з вчителями початкових класів, 12 грудня 2019 року на базі Уманської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 1 ім. О.С. Пушкіна Уманської міської ради Черкаської області (директор: Коваленко З.В.) відбулося планове засідання міського методичного об'єднання вихователів ГПД у формі науково-практичного семінару з актуальної проблеми «Інноваційні підходи до формування креативної особистості школяра в умовах Нової української школи».

Метою семінару було ознайомити вихователів груп подовженого дня з інноваційними підходами до формування креативної особистості молодшого школяра, формами і методами роботи для творчої самореалізації кожного учня.

Відкрила засідання та ознайомила присутніх з основними аспектами проблеми, що розглядалася, методист з навчально-виховної роботи методичного кабінету відділу освіти Осіяненко Н.М.

Лекцію-практикум «Рутини та правила у групі продовженого дня» провела Гурза О.В., керівник ММО, вихователь ГПД І кваліфікаційної категорії НВК № 1. У своєму виступі Ольга Володимирівна звернула особливу увагу на те, що школа має бути не лише підготовкою до майбутнього, а і, насиченим різноманітними цікавими подіями, життям. Також керівник ММО звернула увагу на те, що для успішної адаптації до реалій життя здобувачі освіти мають чітко розуміти до чого потрібно прагнути і як цього досягти. Під час лекції - практикуму учасники семінару навчилися практично створювати інструкції для рутин, а також розробляти правила, які необхідно застосувати у повсякденній роботі вихователя.

Під час проведення майстер-класу «Особливості виготовлення лепбуків у початковій школі» Форостяна Л.А., вихователь ГПД І кваліфікаційної категорії ЗЗСО № 1, ознайомила учасників семінару із особливостями та етапами виготовлення лепбуків. Об'єднавшись у три групи, педагоги поринули у цікавий світ дитинства та створили 3 тематичні лепбуки: «Зима», «Ігри» та «Транспорт». Також

Людмила Андріївна організувала чудову виставку дитячих лепбуків, ознайомитися з якими вихователі змогли після закінчення цікавого творчого завдання.

повсякденній роботі вихователя.

Завершальним етапом семінару стала участь у роботі «методичного калейдоскопу», під час якого вихователі мали змогу ознайомитись з новинками науково-методичної літератури з проблеми щодо застосування інноваційних підходів до формування креативної особистості школяра в умовах роботи групи подовженого дня.

Методист з НВР МК Осіяненко Н.М. та керівник ММО Гурза О.В. підвели підсумки роботи науково - практичного семінару та разом з його учасниками виробили методичні рекомендації.

Науково-практичний семінар сприяв удосконаленню фахової майстерності та формуванню емоційного інтелекту вихователів груп подовженого дня

Вікторина «У світі казок та мультфільмів»

Вихователь групи подовженого дня:

Білокопитова Яна Миколаївна

Мета: повторити й узагальнити знання народних та авторських казок; розширити кругозір дітей, розвивати пам'ять, увагу, кмітливість, уяву, вміння перетворюватися; виховувати в учнів любов до книги; пробуджувати бажання читати і знати більше казок, ділитися своїми враженнями.

Обладнання: ілюстрації до відомих казок.

Хід вікторини

1. Вступне слово.

-Діти, ви любите казки, а мультфільми?

Сьогодні, ми зібралися не просто так, а згадати улюблені ваші казки та мультфільми, дізнатися, хто з вас знає їх найбільше і найкраще.

- Я вважаю, що всі ви любите і добре знаєте цей світ. Хай же у вашій уяві всі казки оживуть, і їхні герої до нас прийдуть. Ваші знання, хай вам допоможуть перемогти у нашій вікторині.

У нас є дві команди

-Я оголошую I конкурс.

«Кращий знавець казок та мультфільмів».

- Я буду ставити питання спочатку одній команді, а потім другій. Уся команда обдумує запитання і дає відповідь. Максимальна оцінка – 1 бал за кожну правильну відповідь.

- 1) Що несла через ліс у кошику Червона Шапочка? (Пиріжки.)
- 2) Із чого був зроблений Колобок? (Із борошна.)
- 3) Куди викликали лікаря Айболитя для лікування хворих тварин? (До Африки.)
- 4) Хто останнім тягнув ріпку? (Мишка.)
- 5) У якій казці вовкові довелося співати не своїм голосом? («Вовк і семеро козенят».)
- б) Звідки втік Колобок? (З віконечка.)

II конкурс

«Упізнай казку»

- Я буду читати вам рядок, а ви пригадайте, з якої він казки.

Кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал.

- 1). «Ой, а гарний який! І ріжки є, і хвостик. Молодець, діду! Гарного бичка зробив». («Солом'яний бичок»)
- 2). «Прибігли мишенята, дивляться не нахваляться: - От так півник! От так молодець! Треба тепер тісто замісити та пироги спекти» («Колосок»)
- 3). «А він лежав, лежав на вікні, а тоді з вікна на призьбу, а з призьби та на землю в двір, а з двору та в ворота, та й побіг, покотився дорогою». («Колобок»)
- 4). «Лисичка до глечика, голова не влазить. Вона туди, вона сюди, то попробує лапкою, то понюхає нічого не виходить». («Лисичка та журавель»)
- 5). «Дівчинка привіталася з вовком і каже: - Іду до бабусі, несучи пиріжки та горщик масла». («Червона Шапочка»)
- 6). «Чуємо, чуємо, - та не материн це голосок. Наша матінка співає тонесеньким голоском («Вовк та семеро козенят»)
- 7). «Був собі дід Андрушка, а в нього – баба Марушка, а в баби – донечка Мінка, а в дочки – собачка Фінка, а в собачки – киця Варварка, а в киці – вихованка – мишка Сіроманка». («Ріпка»)
- 8). «Вони взяли її тихесенько, принесли додому, зробили їй гніздечко, обложили її пір'ячком і посадили туди качечку». («Кривенька качечка»)
- 9). «Увечері стомлена від роботи, вона лягала спати не в постіль, а далі, поряд з пічкою, на золі. І тому, що вона була в золі, в пилюці, брудна, сестри назвали її... «Попелюшкою»

10).«Ото Івасик як підріс трошки, став просити батька: «Зробіть мені, тату, човник та весельце». («Івасик – Телесик»)

III конкурс

За кожну правильну відповідь з місця команда отримує по 1 балу

· Головний герой якої казки мав довгий ніс і був дерев'яним? («Золотий ключик, або

Пригоди Буратіно».)

- Скількох гномів зустріла Білосніжка? (7).
- Хто в казках є царем звірів? (Лев.)
- У якому творі хлопчик живе у вовчій зграї? («Мауглі»)
- У якій казці всі місяці в одну ніч зібралися разом? («12 місяців».)
- Хто першим знайшов рукавичку? (Мишка.)
- Без чого не заводився моторчик у Карлсона? (Без варення.)
- Кого врятувала Дюймовочка? (Ластівку.)

IV конкурс «Впізнай казку за малюнком»

На дошці малюнки відомих казок)

V конкурс «Артистичний»

Виходять по одному представнику з команд і витягують картки із завданням. Учень повинен так показати казкового героя, щоб його команда відгадала. Враховуються швидкість відгадування та якість показу.

Учні мають показати: Зайчика, Кота, Рибку; Колобка, Червону Шапочку, Буратіно.

Максимальна оцінка за цей конкурс – 5 балів.

VI конкурс Гра «Виправте помилки»

Коллективне підбиття підсумків.

-Діти, чи сподобалось вам сьогоднішня вікторина? Чим?

- Чи сподобався вам ваш власний виступ?

-Який із конкурсів сподобався найбільше?

Мета, а отже і призначення групи подовженого дня:

Вихователь групи подовженого дня: Білокопитова Яна Миколаївна

1. Організація навчальної, виховної та пізнавальної діяльності учнів.
2. Організації дозвілля учнів.
3. Надання кваліфікованої допомоги учням у підготовці до уроків і виконанні домашніх завдань.

Зверніть увагу! Якось я чув від вихователя ГПД, що заборонено допомагати учням у

підготовці до уроків і виконанні домашніх завдань. Вихователь ГПД, який відповідає кваліфікаційним вимогам має достатній кваліфікаційний рівень для

надання такої допомоги учням. Тому він не лише має право, а й зобов'язаний надавати допомогу учням у підготовці до уроків і виконанні домашніх завдань.

4. Формування в учнів ключових компетентностей, необхідних для успішної життєдіяльності та самореалізації особистості.

5. Забезпечення виконання індивідуальної програми розвитку особи з особливими освітніми потребами, індивідуального навчального плану (за наявності).

Створення ГПД.

Групи подовженого дня створюються та функціонують відповідно до рішення засновника закладу загальної середньої освіти за письмовими зверненнями батьків, інших законних представників учнів.

На підставі рішення засновника керівник закладу загальної середньої освіти видає наказ про організацію діяльності групи подовженого дня. Цікаво, що про скасування діяльності ГПД у відповідному Порядку створення нічого не сказано.

Те саме і стосується мінімального наповнення.

Нормативи наповнюваності груп подовженого дня встановлюються відповідно до Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 20 лютого 2002 року № 128, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 06 березня 2002 року за № 229/6517.

Рішення про встановлення меншої чисельності учнів групи подовженого дня приймає керівник закладу загальної середньої освіти за погодженням із засновником закладу загальної середньої освіти.

Зарахування учнів до групи подовженого дня та їх відрахування з неї здійснюються згідно з наказом керівника закладу загальної середньої освіти на підставі відповідної заяви батьків або інших законних представників учнів.

Заяви про зарахування учнів до групи подовженого дня приймаються протягом навчального року.

Різниця у віці учнів, зарахованих до групи подовженого дня, не може перевищувати двох років. У закладах загальної середньої освіти, що знаходяться в сільській та/або гірській місцевості, де здійснюється підвезення учнів шкільним автобусом, можуть утворюватися групи подовженого дня для учнів різних вікових груп.

Спеціальні ГПД.

Для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються в інклюзивних та спеціальних класах закладів загальної середньої освіти на підставі письмового звернення їх батьків, інших законних представників, утворюються інклюзивні та/або спеціальні групи подовженого дня.

Для забезпечення ефективності освітнього процесу наповнюваність спеціальних груп подовженого дня має відповідати наповнюваності спеціальних класів.

Інклюзивна група подовженого дня - група подовженого дня, до якої зараховано особу (осіб) з особливими освітніми потребами.

В інклюзивних групах подовженого дня кількість учнів з особливими освітніми потребами становить: одна - три дитини із числа дітей з порушеннями опорно-

рухового апарату, затримкою психічного розвитку, зниженим зором чи слухом, легкими інтелектуальними порушеннями тощо; не більш як двоє дітей із числа дітей сліпих, глухих, з тяжкими порушеннями мовлення, у тому числі з дислексією, розладами спектра аутизму, іншими складними порушеннями розвитку (порушеннями слуху, зору, опорно-рухового апарату в поєднанні з інтелектуальними порушеннями чи затримкою психічного розвитку) або тих, що пересуваються на візках.

Організація освітнього процесу здійснюється з урахуванням особливостей навчально-пізнавальної діяльності осіб з особливими освітніми потребами, індивідуальних програм розвитку, індивідуальних навчальних планів (за наявності) та рекомендацій інклюзивно-ресурсних центрів.

Особистісно орієнтоване спрямування освітнього процесу для дитини (дітей) з тяжкими порушеннями та дитини (дітей), яка (які) мають порушення інтелектуального розвитку, в інклюзивній групі подовженого дня забезпечує асистент вихователя з урахуванням особливостей навчально-пізнавальної діяльності осіб з особливими освітніми потребами.

Режим роботи спеціальної групи подовженого дня розробляється відповідно до Державних санітарних норм та правил «Гігієнічні вимоги до улаштування, утримання і режиму спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів) для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, та навчально-реабілітаційних центрів», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 20 лютого 2013 року № 144, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 14 березня 2013 року за № 410/22942.

Режим роботи ГПД

Режим роботи групи подовженого дня та організації освітнього процесу схвалюється педагогічною радою і затверджується керівником закладу загальної середньої освіти.

Режим роботи групи подовженого дня повинен передбачати:
організацію:

прогулянки (прогулянок) на відкритому повітрі тривалістю не менш як одна година 30 хвилин для учнів перших - четвертих класів;

харчування тривалістю не менш як 30 хвилин;

виконання домашніх завдань (за наявності) тривалістю не більше однієї години;

проведення спортивно-оздоровчих занять для учнів тривалістю не менше години.

Тривалість перебування учнів у групі подовженого дня становить не більше шести годин на день. На підставі заяви батьків, інших законних представників учнів дозволяється відпускати учнів групи подовженого дня у зручний для батьків час.

Для профілактики стомлюваності, порушення статури, зору учнів початкових класів необхідно через кожні 15 хвилин заняття проводити фізкультхвилинки, гімнастику для очей.

Вихователь працює з учнями відповідно до щоденного плану роботи вихователя, який, як правило, включає: прогулянку, самопідготовку, виховні бесіди, дидактичні та рольові ігри тощо.

Санітарні норми щодо ГПД Відповідно до Державних санітарних правил і норми влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації

навчально-виховного процесу (ДСанПіН 5.5.2.008-01) врегульовано деякі питання діяльності ГПД. У групах продовженого дня прогулянка для школярів повинна бути не меншою ніж 1,5 години протягом дня.

Для першокласників, які відвідують групи продовженого дня, необхідно організувати щоденний 1,5-годинний денний відпочинок (сон).

Самопідготовку учнів слід розпочинати із 16 години. Тривалість самопідготовки визначається класом навчання. У 1-му класі домашні завдання не задаються. Обсяг домашніх завдань має бути таким, щоб витрати часу на їх виконання не перевищували 1. 2 клас - 45 хв. 2. 3 клас - 1 год. 10 хв. 3. 4 клас - 1 год. 30 хв. 4. 5-6 клас - 2,5 год. 5. 7-9 класах - 3 год. 6. 10-12 клас - 4 год.

Підручники та навчальні посібники учнів першого класу рекомендується зберігати у класі.

Дозволяється використовувати підручники та навчально-дидактичні посібники для учнів 1-12 класів, які мають відповідний гриф Міністерства освіти і науки України та дозвіл Міністерства охорони здоров'я України.

Найкращим поєднанням видів діяльності дітей у групах продовженого дня є рухлива активність на повітрі до початку самопідготовки (прогулянки, рухливі і спортивні ігри, суспільно корисна праця на пришкольній ділянці тощо), а по завершенні самопідготовки - участь у заходах емоційно-розвиваючого характеру (робота в гуртках, ігри, підготовка і проведення концертів самодіяльності, вікторин тощо). Учні зараховуються до групи продовженого дня за згодою (заявою) батьків або осіб, які їх замінюють. На підставі заяви батьків (осіб, які їх замінюють) дозволяється відпускати дітей у зручний для батьків час.

Цікаво, що цим Санпіном передбачено, що у школі мають бути окремі класи для ГПД – «У будівлях загальноосвітніх шкіл передбачаються такі функціональні групи приміщень: класні кімнати, навчальні кабінети, лабораторії з лаборантськими, кабінети трудового навчання та профорієнтації, продовженого дня, фізкультурно-спортивні, приміщення харчоблоку, медичні, актовий зал, бібліотека, адміністративні, допоміжні приміщення - вестибюль, рекреації, гардероби, санітарні вузли з технічними приміщеннями тощо.»

Такі приміщення для організації продовженого дня для учнів загальноосвітніх навчальних закладів слід передбачити із розрахунку 20 відсотків від загальної кількості учнів 1-4 класів і 10 відсотків - учнів 5-9 класів. Для таких приміщень продовженого дня рекомендується східна орієнтація будівлі, підведення холодної та гарячої води J.

План роботи вихователя групи подовженого дня погоджується із заступником керівника закладу загальної середньої освіти із виховної роботи і затверджується керівником такого закладу.

Фінансування груп подовженого дня здійснюється за кошти засновника та за інші кошти, не заборонені законодавством.

Відповідальними за життя та здоров'я учнів під час їх перебування в групі подовженого дня є керівник закладу загальної середньої освіти, його заступник, вихователь та інші педагогічні працівники.

Відповідальними за збереження навчального обладнання, що використовується для організації групи подовженого дня, є вихователь та інші педагогічні працівники.

Інклюзивне навчання

Роль сім'ї у вихованні дітей з особливими потребами

Асистент вчителя: Макарець Ксенія Сергіївна

Сучасний етап розвитку спеціальної педагогіки та психології характеризується пошуком нових шляхів соціальної адаптації дітей з психічними та фізичними проблемами. Значних успіхів у соціалізації дитини з особливими освітніми потребами може бути досягнуто лише за активної участі в цьому процесі сім'ї, і в першу чергу батьків. В зв'язку з цим, проблема сім'ї дитини з відхиленнями в розвитку є однією з найактуальніших.

О У Концепції сімейного і родинного виховання наголошується на тому, що «сучасна сім'я має стати головною ланкою у вихованні дитини, забезпечити їй належні матеріальні та педагогічні умови для фізичного, морального і духовного розвитку. І це закономірно, адже побудувати повноцінну національну школу без активної участі й підтримки сім'ї неможливо.

В останні роки, зважаючи на впровадження інклюзивного навчання, що передбачає залучення батьків, як активних учасників навчально-виховного процесу, в теорії та практиці педагогічної науки виникла необхідність активного вивчення сім'ї, яка виховує дитину з особливими потребами. Саме з власної сім'ї дитина виносить у доросле життя перші уявлення про морально-людські цінності, норми поведінки, характер взаємовідносин між людьми. В сім'ї діти не лише наслідують близьких, орієнтуються на їхні соціальні та моральні установки. Тому психологічна зрілість батьків, їхні ідеали, досвід соціального спілкування найчастіше мають вирішальне значення в розвитку дитини.

Сім'я – це мікросоціум, в якому формуються моральні якості дитини, її відношення до людей, уявлення про характер міжособистісних взаємин. І цей факт не можна упускати як в діагностичній, так і в подальшій корекційній роботі із дитиною з проблемами в розвитку.

Сім'я дитини з відхиленнями в розвитку є її першим соціалізуючим інститутом. Процес дорослішання дітей такої категорії проходить з великими труднощами та у дещо сповільненому темпі, його також можна розділити на етапи:

I етап соціалізації – входження дитини в соціум. Першою сходинкою є адаптація її в сім'ї. Успішність цього процесу залежить від того, наскільки адекватно члени родини реагують на проблеми дитини і допомагають у їх подоланні. Виникаючі труднощі – результат неправильної позиції батьків та інших членів сім'ї.

II етап соціалізації – це перебування дитини у навчальному закладі. Важливу роль має відіграти такт педагогів, повага до дитини з особливими освітніми потребами. Налаштування дитини на перебування у закладі, на важливість нових змін у її житті виконують члени родини.

III етап соціалізації – адаптація дитини та її сім'ї у суспільстві (пошук інших сімей з подібними проблемами, встановлення контактів, пошук своєї "соціальної ніші").

Однак роботу з сім'ями дітей з особливими потребами неможливо чітко організувати без всебічного вивчення проблем сім'ї, родинно-дитячих відносин.

Сім'ї, в яких виховуються діти з відхиленнями в розвитку живуть під вантажем багаточисельних проблем, не кожен батько чи мати виявляються здатними прийняти недугу дитини, адекватно реагувати на постійно виникаючі проблеми. Відомо, що пролонгована психотравмуюча ситуація здійснює негативний вплив на психіку батьків та ускладнює їхнє відношення до дитини. Декого з батьків трагічність ситуації надламує. А власне особистісні якості батьків визначають можливості соціалізації дітей та адаптації до життя, тобто їхнє майбутнє. Важливою є наявність у батьків такої важливої якості як стресостійкість, саме вона необхідна для підтримки дитини. Відсутність же цієї якості вказує на нездатність батьків здійснювати виховання та соціальний супровід власної дитини протягом всього життя, взаємодіяти з фахівцями різного рівня чи навпаки, свідчить про схильність до аутизації по відношенню до дитини чи соціуму.

Важливість праці з батьками підкреслюється і в українському законодавстві. Зокрема, Закон України «Про загальну середню освіту» засвідчує, що «батьки є учасниками навчально-виховного процесу» і мають право:

- вибирати навчальні заклади та форми навчання для неповнолітніх дітей;
- приймати рішення щодо участі в інноваційній діяльності загальноосвітнього навчального закладу;
- обирати і бути обраним до органів громадського самоврядування загальноосвітніх навчальних закладів;
- звертатися до відповідних органів управління освітою з питань навчання і виховання дітей;
- захищати законні інтереси дітей .

Втім батьки, як і будь-яка ланка, дотична до інклюзії, потребують відповідної підтримки і допомоги, що безумовно, підвищить у цьому їхню роль. Обов'язковим є отримання батьками широкого спектру послуг аби надати їм можливість стати компетентними захисниками прав своїх дітей, для подальшого використання цих навичок у відстоюванні права дитини на рівний доступ до якісної освіти, забезпечення економічної та соціальної незалежності дітей у майбутньому.

Батьків дітей з особливими потребами необхідно:

1. Навчити краще розуміти внутрішній стан дітей та стати компетентними захисниками їхніх прав та інтересів.
2. Оцінити потреби та забезпечити надання освітніх, соціальних та інших послуг сім'ям дітей з особливими потребами.
3. Забезпечити інформаційною підтримкою для задоволення їхнього професійного зростання у відстоюванні прав і інтересів дітей з особливими потребами.
4. Спонукати до розвитку активної громадянської позиції, сприяти створенню батьківських організацій.

Основною метою роботи із сім'ями, які виховують дитину з вадами психофізичного розвитку, є надання батькам кваліфікованої допомоги.

Працюючи з батьками, педагоги ставлять перед собою такі завдання:

- допомогти сформуванню адекватні взаємостосунки між батьками, іншими членами сім'ї та дитиною з вадами психофізичного розвитку; допомогти дорослим створити комфортну для такої дитини сімейну атмосферу;

- розширити інформованість батьків про потенційні можливості дитини, її перспективи у різних аспектах життя;
- створити умови для активної участі батьків у вихованні та навчанні дитини;
- навчити батьків прийомам організації навчальної діяльності дитини;
- підвищити рівень психічного здоров'я самих батьків.

Робота з сім'ями має будуватися на таких принципах:

- партнерство з батьками – педагог сприймає батьків не як об'єкт свого впливу, а як рівноправних партнерів у вихованні дитини, проведенні з нею корекційної роботи. Завдяки цьому принципу долаються дистанція між учасниками освітнього процесу і недовіра, яка часто виникає у батьків до спеціалістів, вони починають прагнути підтримки, допомоги вчителя-дефектолога, прислуховуються до нього, виконують його поради;

- комплексний підхід до організації корекційно-педагогічного процесу – у роботі із сім'ями мають брати участь різні спеціалісти навчального закладу: вчитель-дефектолог, вчитель-логопед, практичний психолог, соціальний педагог, лікар. За необхідності слід залучати фахівців психолого-медико-педагогічної консультації (ПМПК), дитячої поліклініки. Саме комплексний підхід забезпечує подолання різних проблем, що виникають у сім'ях, і дає змогу надати дитині та її батькам різнобічну допомогу ;

- єдність діагностики і корекції – спеціалісти навчального закладу мають продовжити обстеження дитини, розпочате в ПМПК, визначити шляхи корекційної роботи з дитиною, скласти індивідуальну програму розвитку дитини із визначенням місця сім'ї у цьому процесі; спеціалісти мають вивчати родину в цілому, коригуючи ставлення до дитини;

- позитивна характеристика дитини – передусім слід концентрувати увагу батьків на позитивних, збережених якостях їхньої дитини, перспективних можливостях її розвитку, лише після цього говорити про вади і труднощі. Це допомагає підтримати віру батьків у розвиток дитини, спонукає їх організувати навчальну діяльність, формувати адекватні стосунки з дитиною;

- урахування стану, думки, досвіду батьків – під час вибору змісту, форм і методів роботи з сім'ями педагог враховує: здоров'я батьків, їхній психологічний стан, їхні можливості, моральні установки, досвід, ставлення до проблем дитини; сімейні стосунки; уміння членів сім'ї розв'язувати проблеми; соціальні зв'язки; приналежність до певного соціального класу;

- повага до батька і матері – у стосунках з батьками має домінувати повага, розуміння їхніх турбот. Це виявляється у формах звернення до батьків, у висловлюванні прохань і порад, у довірливому тоні розмови, у неприпустимості настанов і дорікань на адресу батьків, у збереженні відомих педагогу сімейних таємниць.

Однією з важливих умов успішної співпраці із сім'ями є їх вивчення. Спеціалістам навчальних закладів необхідно знати інформацію про:

- склад сім;
- соціальний статус сім'ї;
- культурний та освітній рівень батьків;
- становище дитини у сім'ї;

- стосунки батьків зі спеціалістами навчального закладу та батьками інших дітей класу;
- педагогічну компетентність батьків у вихованні дитини з вадами психофізичного розвитку;
- готовність батьків співпрацювати зі спеціалістами навчального закладу та їх безпосередню практичну участь у процесі корекційної роботи.

Метою вивчення сім'ї має бути встановлення рівня педагогічної роботи з дитиною.

Можна виділити такі напрями у роботі із сім'ями:

- залучення батьків до корекційно-виховного процесу – переконання батьків, що їхня дитина потребує спеціальної допомоги, додаткової уваги, особливого підходу; формування віри, що лише за допомогою родини вона зможе подолати труднощі у психофізичному розвитку;
- формування задоволеності батьків процесом розвитку дитини – показ досягнень у розвитку дитини, навіть мінімальних;
- розкриття перед батьками творчих підходів до навчання та виховання дитини – формування певних дефектологічних знань і вмінь; навчання батьків корекційним прийомам роботи з дитиною вдома.

Форми та зміст роботи з батьками визначають диференційовано – залежно від ступеня готовності батьків до співпраці.

Індивідуальне консультування має велике значення для роботи з батьками, оскільки дає змогу реалізувати диференційований підхід. Індивідуальні консультації проводять за запрошенням спеціаліста або на прохання батьків раз на тиждень у певний день. Консультувати батьків можна з таких питань:

- повідомлення про результати психолого-педагогічного обстеження дитини, особливості її розвитку, розкриття її сильних і слабких сторін – на початку навчального року;
- показ прийомів корекційної роботи з дитиною;
- інформування про успіхи дитини та ті проблеми, на які потрібно звернути увагу вдома;
- інформування батьків про різні аспекти розвитку і навчання дитини.

Одним із завдань індивідуального консультування є навчання батьків способам співпраці з дитиною (ігри, читання, спілкування), не буде ефективною, якщо у ній не братимуть участь члени сім'ї.

Групові форми роботи з батьками дітей з вадами психофізичного розвитку зазвичай проводять у спеціальних групах. До таких групових форм роботи відносять:

- дні відкритих дверей;
- анкетування;
- батьківські збори;
- тематичні консультації;
- інформаційно-методичні виставки;
- відкриті заняття;
- спільний перегляд відеоматеріалів з певної проблеми.

Роботу з батьками дітей з особливими потребами доцільно вибудовувати поетапно і починати не з традиційних батьківських зборів, а з дня відкритих дверей. Адже

навіть якщо батьки знають про те, що у навчальному закладі є вчитель-логопед, вчитель-дефектолог, соціальний педагог, практичний психолог, вони не завжди уявляють, чим займаються ці спеціалісти. У день відкритих дверей, який доцільно проводити у травні після комплектування класів ПМПК, батьки зможуть відвідати не лише класні кімнати, а й медичний кабінет, де їх ознайомлять з програмою корекції та оздоровлення дітей, спортивний зал, кабінети вчителя-логопеда, вчителя-дефектолога, практичного психолога, соціального педагога. Кожен фахівець коротко ознайомлює батьків зі своїми завданнями у комплексній роботі з дітьми, із роллю сім'ї у цьому процесі .

Важливою груповою формою роботи є батьківські збори. Протягом року необхідно проводити декілька (від трьох до п'яти) батьківських зборів, тематику яких планують залежно від клінічного діагнозу і віку дітей.

Перші збори варто провести на початку навчального року. Спеціалісти у доступній формі мають пояснити сутність напрямів корекційної роботи, ознайомити з популярною літературою з корекційної педагогіки і психології.

Спеціалісти також мають ознайомити батьків із цілями і завданнями різних занять (логопедичних, психологічних, занять з вчителем-дефектологом), методами роботи з дітьми, проінформувати про особливості поведінки дитини, які можуть супроводжувати корекційну роботу. Спеціалісти мають намагатися зруйнувати ілюзію, досить поширену серед батьків, про можливість магічного, «чарівного» розв'язання всіх проблем розвитку і навчання дитини лише внаслідок відвідування нею корекційних занять. Необхідно сформувані адекватні очікування батьків відносно результатів навчання, наголосити, що які б значні позитивні зміни у розвитку не відбувалися на заняттях зі спеціалістами, вони стануть значимими для дитини лише за умови їх перенесення у реальну життєву ситуацію. Жодна позитивна динаміка у процесі корекційного впливу не досягне запланованого ефекту, якщо зміни у психічному розвитку не знаходять розуміння, відгуку, оцінки батьків, якщо значущі, авторитетні, улюблені близькі дорослі не бачитимуть дійсного сенсу цих змін. Отже, завданням перших зборів є не лише початковий «лікбез» з корекційної педагогіки, а й формування бажання батьків співпрацювати зі спеціалістами.

Другі батьківські збори проводять у кінці вересня за наслідками розгорнутого обстеження дітей спеціалістами навчального закладу – вчителем-дефектологом, вчителем-логопедом, практичним психологом. На цих зборах батьки дізнаються про знання, уміння своїх дітей з різних видів діяльності, а також ознайомлюються з вимогами програми загальноосвітнього закладу . На цих зборах спеціалісти надають рекомендації з організації щоденних занять удома.

Треті батьківські збори проводять у грудні – січні, коли батьків ознайомлюють з підсумками навчання і корекційної роботи з дітьми за півріччя. Ці збори можуть мати форму ділової гри, круглого столу, батьківської вітальні тощо.

Четверті батьківські збори проводять у травні за підсумками корекційного навчання. На них батьки отримують рекомендації щодо закріплення у літній період отриманих протягом навчального року навичок .

Виховний захід Людина починається з добра

Асистент вчителя: Макарець К.С.

Мета: Формувати в учнів осмислене ставлення до загальнолюдських цінностей; виховувати через образне слово почуття доброти і любові до навколишнього, поваги до рідних та друзів, чуйності до немічних та хворих.

Обладнання: вірші, ілюстрації до казок, прислів'я, ТЗН, чарівна скринька свічка, символічні сердечка.

Хід свята:

Організаційний момент (діти вітаються із батьками та гостями)

Вчитель

Ми сьогодні такі щасливі! Як гадаєте, чому? (відповіді дітей)

Вчитель

Так, адже ми в гарному настрої, здоров'ї і до нас завітали гості. Ми маємо таку велику дружну родину. А поведемо ми сьогодні розмову у дружному родинному колі про людські чесноти: ввічливість, щедрість, делікатність, уміння дотримуватись даного слова. Такі людські чесноти повинна мати кожна людина.

Вчитель

Але без чесноти, про яку ми будемо говорити сьогодні, світ став би жорстоким, злим. Що це за чеснота? Про це ви дізнаєтесь з вірша:

***

Мудрець сказав: живи, добро звершай

Та нагород за це не вимагай.

Лише в добро і вищу правду віра

Людину відрізня від мавпи й звіра.

Нехай ця істина стара:

Людина починається з добра.

Вчитель

То що ж це за людська чеснота? (відповіді дітей)

З чого ж починається людина? (відповіді дітей)

***

Людина починається з добра,

Із ласки і великої любові,

Із батьківської хати і двора,

З поваги, що звучить у кожному слові.

Людина починається з добра,

З уміння співчувати, захистити.

Це зрозуміти всім давно пора,

Бо ми прийшли у світ добро творити.

Людина починається з добра,

Із світла, що серця переповняє.

Ця істина, як світ, така стара,

А й досі на добро нас надихає.

Любов Забашта

Вчитель

Отже, сьогодні ми будемо говорити про добро, добрі вчинки добрих людей. Це і є темою нашої родинної зустрічі: "Людина починається з добра"

А що ж таке добро, від чого залежить добро і доброта? (словникова робота)

***

Не залежить доброта від зросту,

Не залежить доброта від віку.

Доброта з роками не старіє,

Доброта, як сонце, гріє.

Вчитель

А зараз ми відправимось у казку.

В одній країні жили Добро і Зло. Добро намагалося зробити світ добрішим, щоб люди любили й одне одного, і братів наших менших.

Добро приходило на допомогу без нагадувань і благань. Нікому не робило боляче ні словом, ні діями, ні думками.

Але Добро не могло в одну мить перемогти Зло та його слуг — Жорстокість, Байдужість, Заздрість, Лінь, Підступність.

Добро кожного ранку сіяло насіння доброти в дитячих серденьках.

Чому в дитячих?

А тому, що тільки в маленькому дитячому серці здатне прорости будь-яке насіння.

Кожна насінинка може розквітнути чарівною квіткою, зробивши серце дитини

добрим, ласкавим, ніжним. А може, на жаль, зарости чорним колючим

чортополохом зі злим, безжалісним серцем. Адже Зло теж не спить. Хоча воно й ліниве, і встає значно пізніше, усе ж устигає порозкидати зле насіння.

Буває, ростуть в одному серці Добро і Зло, борючись одне з одним. Тому діти інколи роблять погані вчинки. Тоді все залежить від самої дитини: яке насіння захоче вона виплекати у своєму серці, те й проросте.

Золоте серце

Сказав Господь: «Збирай скарби на небі».

А як їх там збирати, знаєш те? -

В журбі і в щасті, в будь-якій потребі

Плекай свій скарб: це - серце золоте.

Роби добро і не чекай подяки,

Шукай повсюди чисте і святе,

Та обминай спокуси усілякі -

Отак здобудеш серце золоте.

Ти добрий з усіма і неледачий,

Та журишся і думаєш про те,

Що справ твоїх ніхто, мовляв, не бачить? -

Бог бачить твоє серце золоте.

І у лиху, нерадісну годину,

Як посмішка недобра розцвіте,

Звелить Господь: «Облиште цю дитину!

У неї серце справді золоте!»

Вчитель

Галина Маніва

Коли ми готувались до зустрічі, сюди завітали Добро і Зло. Вони поклали вам на парти сердечка. Придивіться, сердечка не прості: з одного боку на них проростають зернята доброти, з іншого — зла. То ж давайте допоможемо Добру перемогти Зло, щоб у думках і серцях дітей ніколи не проросло чорне насіння.

Вчитель

Що завжди перемагає в казках? (Відповіді дітей)

Зараз ми проведемо подорож країною казок. Завдання будуть мати діти і батьки.

Завдання дітям: відібрати ілюстрації казок з "добрими героями".

Завдання батькам: відібрати ілюстрації казок де Добро перемагає Зло (звучить мелодія за вибором вчителя)

Проводиться підсумок вікторини.

Вчитель

Сьогодні відбувається розмова про найцінніше, вічний скарб людський – добро поряд з яким постійно живе милосердя.

Милосердя й доброта – як два крила на яких тримається людство їх не купиш в магазині їх ні в кого не позичиш, їх просто безкоштовно можна набути, навчити себе бути милосердним.

Вчитель

В доброті і милосерді потреба повсякчасна: коли біда, коли хвороби, коли стихійні лиха .

Ще за давньоруських часів доброта і милосердя була традиціями нашого народу.

Цілком природним і закономірним вважалося допомогти знедоленому, нещасному, поділитись шматком хліба, дати притулок бездомному, захистити старість і немічність, порятувати хворого чи каліку, захистити скривдженого.

***

Людина починається з добра

Не говори про доброту,

Коли ти нею сам не сяєш,

Коли у радощах витаєш,

Забувши про чужу біду

Вчитель

Але вжитті багато залежить не від нас лише в казках жива вода гоїть рани дарує людині здоров'я і силу ні ми не маємо чудодійної води але ми повинні захистити когось від розпачу, гірких думок і болю. Як і чим? (відповіді дітей) Так добрим словом і добрим ділом.

Вчитель

З грудня ми відзначаємо Всесвітній день інвалідів (людей з особливими потребами) а таких людей у світі багато. Проживають вони і поруч з нами. В нашому селі є теж діти – інваліди, котрі не можуть відвідувати школу, дитячий садок через хвороби. А їм так хочеться читати, писати, малювати, співати, грати в сніжки.

Вчитель

Саме для них сьогодні наші класні родини першого та другого класу проводять акцію "Милосердя" (кожна сім'я знайомить з подарунками для хворої дівчинки Сараєвої Анастасії)

Вчитель

Важко уявити що люди страждають не тільки від того, що хворі, немічні, голодні, а й через те, що не чують вкрай необхідного "Добрий день!"

***

Кажімо більше ніжних слів
Знайомим, друзям і коханим,
Нехай комусь тепліше стане
Від зливи наших почуттів.

Нехай тих слів солодкий мед
Чиюсь загоїть рану
Чи перший біль, чи то останній,
Коли б то знати наперед!

Кажімо більше ніжних слів.
Комусь всміхаймось ненароком.
То не життя людське коротке,
Короткі в нас слова черстві!

Вчитель

Кажімо більше ніжних слів... Я пропоную пограти гру "Я дарую тобі..."
(Батьки і діти утворюють два кола, передаючи свічку один одному, промовляючи добрі і ніжні слова)

Вчитель

Ось бачите, скільки багато гарних, добрих і ніжних слів ви сказали один одному.
Дуже хочеться, щоб ці слова ви говорили і чули щоденно
(Звучить мелодія)

Фізкультхвилинка

Вчитель

А зараз закрийте очі і уявіть, що і з зерна Доброти, яке ми сьогодні посіяли під час нашої зустрічі, у вашому серці проросла і розцвітає квіточка. Спочатку це пуп'янок, який повільно розгортає свої пелюстки. Вдихніть аромат цієї квіточки, переповніться відчуттям доброти, миру.

Вчитель

На дошці з'явилась лише серединка цієї квітки. Скласти пелюстки – ваша справа.
Тож до роботи! (Серед пелюсток вибрати ті, що відповідають темі)

Жорстокість   Байдужість

Милосердя   Доброта

Ввічливість   Справедливість

Заздрість   Підступність

Зло   Щедрість

(Діти обирають і прикріплюють пелюстки, утворюючи квітку доброти)

Вчитель

А зараз ми поміркуємо над прислів'ями, як ви розумієте такі прислів'я:

Хто людям добра бажає – той собі має.

Перший крок до добра – не роби зла.

Краще добро робити, ніж гарно говорити.

Злий не вірить, що є добрі люди.

Не одяг красить людину, а добрі діла. (Відповіді дітей)
(Батькам запропоновано пригадати прислів'я про доброту.)

Вчитель

Батьки гарно справились із завданням, дякуємо їм.

***

Поклонися щодня батькові низенько,
Бо його серденько до твого близенько.

Поклонися щодня матері нижче,
Бо її серденько до твого ближче.

Вчитель

Щасливі батьки, що у них є ви. Але у нашій країні є дуже багато стареньких і самотніх людей. Серед них є такі, у яких не було дітей, але є й ті, про кого діти забули, хоча повинні допомагати їм.

(Сценка "Син і батько")

Вчитель

Як же слід піклуватись про стареньких людей? (Відповіді дітей)

Чому добре?

(Гра "Клубочок добрих справ")

Вчитель

Ось підходить до завершення наша родинна зустріч. Як на вашу думку, що ж перемогло сьогодні на нашій зустрічі Добро чи Зло? Кожній родині були роздані символічні сердечка. Пропоную разом з батьками прикріпити на дошці тією стороною, колір якої символізує добро. (Батьки і діти виконують завдання, утворюючи велике червоне "серце" на дошці)

Вчитель

Дякуємо всім за співпрацю. На згадку про свято ми даруємо вам "Порадники Доброти" і цей вірш.

***

Врятує світ краса —

Завжди так говорили.

Тепер врятує світ лиш доброта,

Бо однієї вже краси занадто мало,

Бо стільки всюди зла — людина вже не та.

Тож, люди на Землі,

Спішіть добро творити,

Щоб нам не згинуть у морі зла,

Щоб кожен міг серед краси прожити

У царстві справедливості й добра.

Загадкові картинки

(За Гільбух Ю. З.)

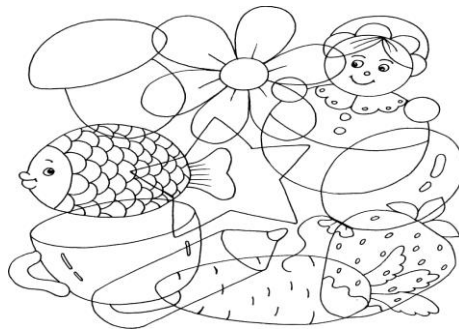

Для розвитку цілісності сприйняття, концентрації та стійкості уваги. За допомогою цих картинок можна побачити те, як дитина виділяє ціле, як подає інформацію, а також рівень пошукової активності, вміння почути і виконати інструкцію. Наприклад, дитина може брати картинку в руки і повертати його, шукаючи певний ракурс, який дозволить знайти нові предмети.

Дитину просять вказати все, що вона бачить на малюнку. Після того, як всі предмети знайдені, просять назвати все одним словом (розвиток уміння узагальнювати та класифікувати).

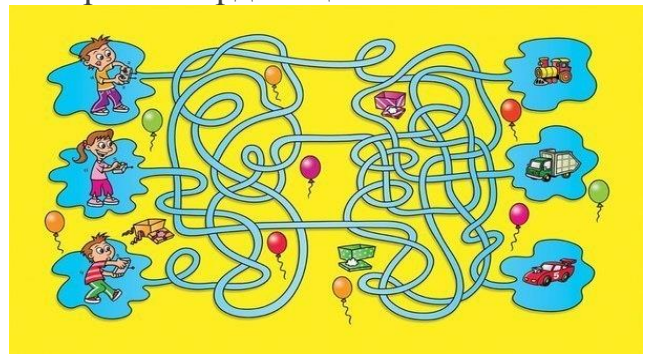
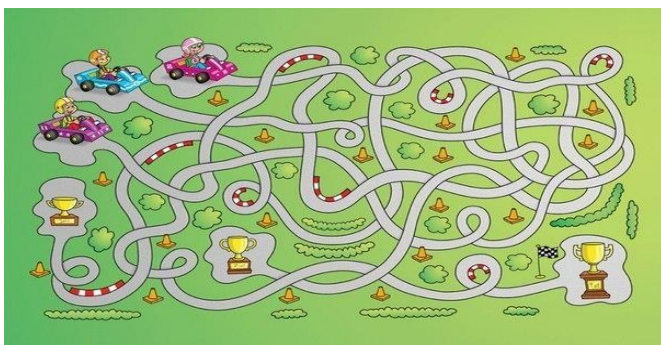
ВІДПОВІДІ до завдань:

- 1: Машина, чашка, вишня, півень, лоша, груша, шапка, олівець, кулька.
- 2: Чашка, морквина, полуниця, олівець, зірка, повітряна кулька, рибка, квітка, грибок, іванець-киванець.
- 3: Черепаха, жираф, слон, ведмідь, лев, крокодил, змія, птах, пінгвін, журавель.
- 4: Тарілка, чашка, ложка, виделка, чайник, каструля, полоник, стакан, кухлик, шумівка.

Лабіринти

Лабіринти для розвитку уваги а також моторної координації.

Організація інклюзивного навчання для дітей з особливими освітніми потребами в загальноосвітніх навчальних закладах

Асистент вчителя: Михайлова Тетяна Анатоліївна

Основними завданнями інклюзивного навчання і виховання є:

- забезпечення права дітей з особливими потребами на здобуття освіти в умовах загальноосвітніх навчальних закладів у комплексному поєднанні з корекційно-реабілітаційними заходами;
- різнобічний розвиток індивідуальності дитини на основі виявлення її задатків і здібностей, формування інтересів і потреб;
- збереження і зміцнення морального і фізичного здоров'я вихованців;
- виховання в учнів любові до праці, здійснення їхньої допрофесійної підготовки, забезпечення умов для життєвого і професійного самовизначення;
- виховання школяра як культурної і моральної людини з етичним ставленням до навколишнього світу і самої себе;
- надання в процесі навчання і виховання кваліфікованої психологомедико-педагогічної допомоги з урахуванням стану здоров'я, особливостей психофізичного розвитку вихованця. Інклюзивна освіта надає можливість кожній дитині право на самореалізацію, соціалізацію в природному середовищі, розкриття природних здібностей, отримання необхідної допомоги та підтримки з боку однолітків, педагогічного колективу школи та відповідних спеціалістів. Це можливе за умови правильно і відповідно адаптованого освітнього середовища. Важливого значення набуває створення сприятливого позитивноемоційного клімату в класі, школі, включення дитини з психофізичними вадами в життя суспільства, її прийняття вчителями, однолітками, батьками та розуміння її особливостей. Як зазначає Л. Прядко, «втілення в життя ідей інклюзії, зміна освітнього процесу відповідно до її принципів – завдання складне для усіх, хто включений у цей процес. Ідея інклюзії вимагає від педагогів не лише «включити» учня з особливими освітніми потребами у навчально-виховний процес загальноосвітньої школи, але і самим «включитися» у процес взаємодії з іншими, у процес командної співпраці. Самим педагогам необхідно навчитися бути відкритими на нові ідеї, бачити необхідність змінюватися самим, уміти прийняти відмінності та особливості інших людей» [3]. Інклюзія вимагає зміни ставлення до людей з психофізичними вадами, переходу від ізоляції їх до повного включення. Інклюзивна освіта є проблемою не лише освітньою, а й соціальною, психологічною. Дитина з особливими потребами почуватиме себе комфортно, коли в школі ні однолітки, ні вчителі, ні будь-хто не будуть акцентувати увагу на її ваді, коли такий школяр буде повністю рівний з іншими. У багатьох країнах світу певні особливості в розвитку давно перестали вважати хворобами, а стали сприймати як спосіб життя таких людей і приймати їх такими, як вони є. Треба зосереджуватися не на змінах у поведінці, розвитку таких дітей, а на пристосуванні до їх особливостей розвитку, тому що перший крок до успішної інклюзії – це визнання права дитини на особливості. Вада – це не хвороба, а позитивна особливість дитини, зумовлена специфічністю будови та функціонування як центральної нервової системи, так і інших функцій організму, тому, незважаючи на можливий прогрес у розвитку, такі діти назавжди залишаються з особливостями. Найважливіший метод допомоги дітям з вадами психофізичного розвитку – це

позитивне прийняття їх такими, якими вони є. Успіх інклюзивного навчання, виховання та розвитку дітей з особливими потребами залежить від психолого-педагогічного супроводу командою спеціалістів, які будуть працювати з ними. Без кваліфікованої допомоги учням з психофізичними вадами надзвичайно важко розкрити свої потенційні можливості, навчатися без підтримки. Це обумовлено і психологічними особливостями таких дітей, їхніми зниженими можливостями спонтанного розвитку, і соціальними ситуаціями розвитку їхньої особистості (невдачами у попередньому навчанні і вихованні, неблагополучними родинними умовами тощо).

Навчання дітей з психофізичними вадами в інклюзивному класі забезпечується реалізацією принципу корекційної спрямованості навчального процесу, диференційованого та індивідуального підходів. Організація корекційно спрямованого навчання у вузькому її розумінні передбачає підготовку та створення умов, потрібних не лише для роботи над засвоєнням учнями програмного матеріалу, а й для подолання в них недоліків розвитку відповідно до попередньо поставленої спеціальної мети заняття і предмета корекції (вада мовлення чи учбово-практичної діяльності, інтелекту, особистості тощо).

Таким чином, інклюзивна освіта є однією з альтернативних форм навчання для дітей з особливими освітніми потребами, що дозволяє їм навчатися за місцем проживання, перебувати в соціумі та реалізувати свої потенційні можливості, здібності та нахили. Інклюзивне навчання може бути ефективним при створенні відповідних організаційно-педагогічних умов: сприятливий позитивно налаштований клімат в школі, прийняття дитини з особливими освітніми потребами, розуміння її особливостей, надання кваліфікованої допомоги з боку команди спеціалістів. Основою навчального процесу в інклюзивному можна вважати корекційну спрямованість навчального процесу, що передбачає виправлення вад та розвиток збережених природних можливостей дитини з психофізичними вадами, індивідуальний підхід та диференційоване викладання, що дозволяють зробити навчання гнучким, особистісно орієнтованим, можливим для розмаїтого дитячого колективу.